

העולם הזה

המחיר
100
פרטה

למס. 710 / שנה 14 / ג' סיון תשי"א / 7.651

השבועון המצויר
ל אינפורמציה

לייב יציר

מכתבים

מנשה היה שם

קראתי בעולם הזה (708) את מכתבה של דבורה קמיניץ, והתפלאתי: נערה ישראלית נעל על כל פנים נחושה ורשם כזה, שאני משוכנע שאינה עושה ולא כלום למען נוער השכונות, אלא יודעת רק לכתוב ופה, ואולי גם לשכת או לרקוד בבתי קפה, או משהו דומה לזה, תהיה מבוססת מזה, שהעולם הזה עשה מפעל, צילם ופרסם נער שכונות כזה? אולי יתן העולם הזה לדבורה, ולכל הנערות המפורסות, שאין להם מה לעשות, דרך לבעולה לתיקון המצב.

אביטל בן-ביטס, ביה"ס כדורי העולם הזה ישתדל.

קראתי את הרפורמה, אשר במרכזה עמדה דמותו של ילד, שביחוד בלבו נעלו אשר, פתחו את פיהם, והמנות פעה לבני למראהו, כאשר ניכרו, שאם יתן נעלים אלה לסגור, יתקין להם שלוליות מצמינים של מכוניות, והילד יהלך על נעליו, וישאר אחריו סימני מכוניות. דבר כזה קרה לי, הייתי מוכרת לחתך מפצצורים, וכעבור שבועיים הייתי מתחרתו של מנשה.

אלכסנדר שטיינשניידרובסקי, עפולה

ביאליק והספרדים

לפני כחצי שנה, בערך, פרסמתם בעתונכם (העולם הזה 671) את רשמיו של שלום כהן, בפרוץ המנוגת על הנושא: הוש הפליה לרעת הספרדים?

וכן באה שאלתי: מיחסים למשורר הנערץ ה. נ. ביאליק משפט לא נעים ביותר, שבו הוא אומר: "אני שונא את הערבים, מפני שהם דומים לספרדים". משפט זה מעורר לא פעם ויכוחים בין אנשי שתי העדות, הספרדית והאשכנזית, ולפעמים אפילו הספרדים ספרדים למור את שירי ביאליק. האם נכון הברב שביאליק אמר משפט כזה?

אין ספק רב שביאליק, שהיה בעל לשון שנונה ותוקפנית מאד בחייו הפרטיים, אמר את המשפט, אם כי אין הונחה לכך בכתב.

הגירמים מחאו כה

העולם הזה עתון הדר, העולה בשוב -- זאת הוכחתם שוב ברשמיו של הקסנה על ניניו (העולם הזה 708). בשנאתם העוורת לכל דבר צעיר, שפכו המבקרים, "החשובים" כירו ידופים על ראש המבאי הצעיר, ואילו אתם התיצבתם ליימנו, המשיכו כד!

שחקן צעיר, תל אביב נמשיך.

החידון הבלשי

האם אתם צריכים להעתיק את כל העיונות הזולים של הנירנלים האמריקאיים? הנדל כאן דור של פושעים?

חיה קולין, ירושלים

ובכו, אחרי אלפים שנה, זכינו סוף סוף בחידון בלשי עברי אמיתי. אם אלפי אנשים מוכנים לשבור להם את הראש על כך, הרי זה מוכיח, שנעשינו עם נורמלי.

יוחנן דרון, צפת

בעל ראש שבור? ישבתי כל הלילה ותפסתי את הרוצח. האם המשרה תקח אותי?

דני גרעיני, תל אביב

זה תלוי, בחור בלש או פושע?

דם ישניים

חבריה, האם נשרו לכם השיניים? בשני נלינות לא קראתי בעולם הזה אף התקפה הגונה אחת על ממשלתנו... מה זה? איפה הדם?

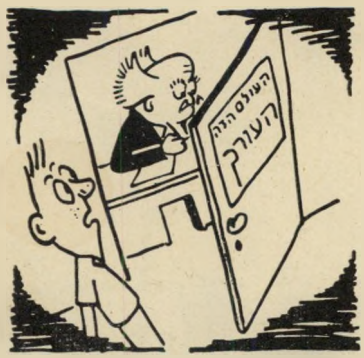
יוסקה מלמד, תל-אביב

השיניים ישנן -- אולם מעולם לא התחייבו לנשוך לשם נשיכה.

כי. ג. כעורך

לדעתי ישנה דרך פשוטה מאד להוסיף את השמועה האידיוטיה, שנמכרתם לציונים הכלליים: המנו את ב. ג. עורך העולם הזה!

ישראל גינורס, תל אביב

העורך אינו מוכן להחליף את תפקידו.

כמו עיני רב-פמל בי-שמוז

במחנה צבאי חיכו אנשי עתודות, שאין זה הגיעו לחודש האמנים, לקבלתם ולמינוס. בחדר היתה המון לה, קולות, צחוק ורעש. לפתע נכנס רב-סמל המחנה, הסתכל כל בזעף ורעם: "תסתמו את הפה!" אמר לו אחד מהנוכחים: "שמע, חבר, אין לנו עדיין חיילים, וחובת המשמעת הצבאית אינה חלה עלינו".

בר סמל -- "ברור?!" "אם כן", ענה אותו בחור, והוציא בוחת סימני דרגה של סגן -- "הצעד, כשאתה פונה אלי!"

הקורא ארוני מילר, נשר, חיפה זוכה בפרס של 1 ליי (ובהצדעה)

עירי עברי

בעולם הזה (702) ישנם מספר תצלומים של מתאגפים צעירים. התמונה הראשונה מימין, יוסף דיאב, תואר כעולה חדש ממרוקו; אבקש להעיר שהפרצוף הזה מוכר לי כעירי, שלא מוזמ ראותיו בחיפה, ולא כיהודי.

אני רואה צורך לכתוב לכם בקשר לזה, כי העיני רציני מאד: ישנם בין שכנינו, אויביו מאתמול ואויביו בכח לתקופה בלתי ידועה בעתיד, תיי, כאלה המצינים עצמם כיהודים עולים חדשים מארצות המזרח.

מנחים עיני, חיפה אין העולם הזה טבור, כי נתייחס של ערביי ישראל להעולל בין האזרחים הערביים היא שלילית.

כמו עיני

בעולם הזה 705 נפלה טעות מצערת. המקרה של העכבר הזה לא קרה בשוק מאה שערים, כי אלא בשוק מאה שערים, שבו היה הממתקן בשוק מאה שערים, בפרט מר אפרים פתחי, מר רבוי, מנשה פתחי חפיים מפעש: הסליחה עמם.

יחזקאל חנוך, ירושלים גם עם העכבר.

בעולם הזה (703) הופיעה מנוגת השער של ילד כיל 10, ששמה פוית ברצארי. פוית אומרת לדבריים: אלמד רק ער המחלקה השישית. אחר כך עלו לעובד מחוסר אמצעים. העולם הזה אשם בכך, שצערותיו אשר הקולנוע, הריקוד, השחיה, הצידור וכו' מושג איתו, נחששות את בני הספר בכתיות הנמוכות, מקרישות את זמן היקר לביילוב מוח.

אלן רמפל, תל-אביב אין זה מקרה נדיר, שנער או נערה נאלץ צים לנטוש את בית הספר מחוסר אמצעים.

אין להחליף בעיה כאובה זו ברצונם של צעירים לחפש לעצמם קאריירה בשטחים אמנותיים.

נייטראליות

בעולם הזה (707) אתם מוכיחים לקורא מישה קמפינסקי, שאתם נייטראליים במאבק בין המערב והקומוניזם, האם אתם סבורים, שאפשר להיות נייטראליים ב"סכסוך" בין רוצח ונרצח. בין מכבד את ומציתים? הניעה השעה, שהעולם הזה יסיר את המסורה מעל פני המפלגת הקומוניסטית, עם כל התחפורת, שאיפתה ל"שלום", ו"לאהדת עמים" (ככות הסוהר של סטלין).

שמואל רוונקראנץ, תל-אביב העולם הזה אינו "נייטראלי", הוא מתנגד לשנינו המדינה (המחרב) לשני הלויתנים גם יחד. הוא ישתדל להסיר מסוות מפרוצופי כל ה"מפלגות" במרחב ומערב.

שיעורי הביולוגיה

אריאלה ציקר מספאת (העולם הזה 708) על הנוער במולדתו הביולוגיה, שרץ לחצול את המינים ביום העצמאות. מכיוון ששמעתי מפי רבים הערות ודעות רעות על ה"פושעים הביולוגיים", עלו לציון את אשר ראתה הקוראה צוקר אינו המשנה הטוב היחיד של בחורים אלה. רובם ככולם שרתו בצה"ל במינים הנרועים ביותר, ואצל רובם אין הביולוגיה, אלא שעה של בילוי. בטהני שרפורמטיה עליהם תלה מרציפים (לא אפלים), אפילו משועלי שמשון והטיות הנגב.

מגינה שפירא, תל אביב התרגלו לחסוף כדורים, מה?

רותי רותי

רציתי להפנות את תשומת לבו של רוש, שלא יתן לרותי לישון עם ענילים (העולם הזה 708). זה נורא לא נוח.

דיתה ספיר, חיפה רותי לא רצתה להתפשט בנוכחותו של דוש, הסירה את הענילים רק אחרי שגמר את הצידור.

השער

השער הזה הוא תוצאה של ויכוח. אמר הצלם: נמאס לראות בני-אדם, הגיעה השעה להראות שוב חיה סימפטיה. למשל

כלב. אמרו חבריו: היהודים ידועים כשונאי חיות, ביחוד כשונאי כלבים. איש לא יקנה צחוק, שעל שער פרצוף של כלב.

לא ויתרו שני הצדדים, עד שהגיעו לפשרה: השער יראה כלב שאינו כלב אמיתי; כלומר, ישביע את רצונם של הפרויכלבים והאנטיכלבים כאחד.

צילי ואנג, המימיקאית והרקדנית ההולנדית, איפשרה הגשמתו של רעיון זה. מדוע היא מפקחת? כלב מי שאינו מעז לפהק, כשמצלמים אותו.

ביתוך ים המכתבים, השוטפים את שולחנות המערכת, עורר בלבנו מכתב אחד הררי הורים נוקבים, שותבת הקוראה מרגלית, חובשת מטבריה:

"לעורכי העולם הזה -- רב שלום! אשה קנה היתה מהלכת ביער, כשהיא נושאת על נבה הבילית זורדי, כשעייפה מאד, נאנחה, אמרה: אלו, מי יתן זכא אלי מר המות! והנה ניצב לפני המות. משראתה אותו הזקנה, אמרה בחיפה: אדוני מר המות, קראתיך לעזור לי נוכחתי בבדיחה ישנה זו, לאמר שקראתי את לשאת את הורדי."

דברי העורך לקורא בעולם הזה (706): השד לא נעים עלה לבני: האם הפכתם את עורכם, לאחר הלכה שקבלתם עם אספקת הניר? לכל הקוראים ידועה יפה מלהמכב במשרדו הממי שלה להשנת הניר; ועמדתם בתוקף ובלווי על דרשויתכם הצדוקות, ולבסוף השנת את שלכם, אך נראה, שהילדים ראו, שבכל זאת לא כדאי להיות ברונז, ה"אבא" אומר: רוצים ניר? תהיו ילדים טובים, תאמרו שאבא הוא בסדר. אני משערת, שהאיום לא נעם לכם ביותר, ואמנם קפצתם על ההזדמנות שבאה-לידם. לפתע פתאם הממלחה הכנסת, המי דינה הם בסדר נמור. "אמנם המדינה עניה אנתנו, אך כל עוד יש כחה לריריזם, כל עוד נוסעים השלר חים, כל עוד מוצאים רבבות לירות על טבי סים מפוראים להאדת שם המדינה, מי יקום ויעז לאמר: איו לנו כסף לפרנס את אותם אשר שלמנו את המ" חור" -- האם מוכרת לכם שורות אלה? אני יכלה להזכיר לכם: היה זה במאמר העורך עצמו, "תורת האומה-איה", זה בנוגע לשר קום משפחות חללים, האם צריך לעורר את זכרונם בנוגע לפצב שיקום הנבים; על ה מצב בשטח היחיד (מרשה זו מעדיה על התנוונת נוברת והולכת של מערכת החינוך. ה חינוך התיכוני העברי פושט את הרגל -- זכורים את דברכם?)

על המדינה כולה. עורכי עתון זה שאלו את עצמם תוך עשיתי חשבון-הנפש המתמדי, שלצעדי לא היו יכולים לשאת באחריות, באיזו מר דה רשאים הם לה? טיח האשמות בפני "ראשי העיר", בלא לבוא בתביעות גם לכך שורשיה? הם לא ירפו אף לרגע אחד בתפקידם, לחשוף לר קויים, למחוח ביקר רת גלויה, נעוזה. הם לא יחסכו לרכוש אר בתם של מוסדות ור אישים בביצוע הפי קידם זה.

אולם ביקורת זו תהיה עקרה ובל-תימסרית, אם לא תעורר, באותה שעה, את חוש הביקורת העצי מית בלב הקורא, בלב האזרח הפשוט. הוא האחראי האחרון לכל הנעשה במדינתו. איש לא ישחרר אותו מאחריות זו.

אולי להביא בחשבון את המדיניות הכלכלית והפוליטית, שכמעט בכל נליון שלכם, שיצא עד כה, הראיחים את השניאות הרבות בש" חים אלה.

ודאי ברור לכם, שדוקה הדברים הבקורתיים, שהבאתם על המוסדות והדברים השליילים על השלטון, היוו את הסיבות העיקריות להצלת התנוע, שנו יז והתר עתונים. כמדינה זו, המי רימים על נים את הממשלה, וכשכאתם אתם, עם דברים הגיוניים, נשמנו לרוחה; שמתנו שקם נוף, המתריע על הדברים השליילים במדינה, השואף לתיקונים.

לפתע אילו מלים? -- "אל לנו להאשים את המדינה, היא בסדר (12) אל לנו להאשים גם את הממשלה". האם שכחתם כבר את השער, "מא" שים" איסר בנסק, המופיע בספרו הממונת, שנכתב על ירכם באותו נליון, אומר שהיה כדאי קל לשום את הדברים האלה כפי אדם שאינו. האם גם כל אותם חילים שבהורים, המחלים להיתר יציאה אומרים שכדאי?

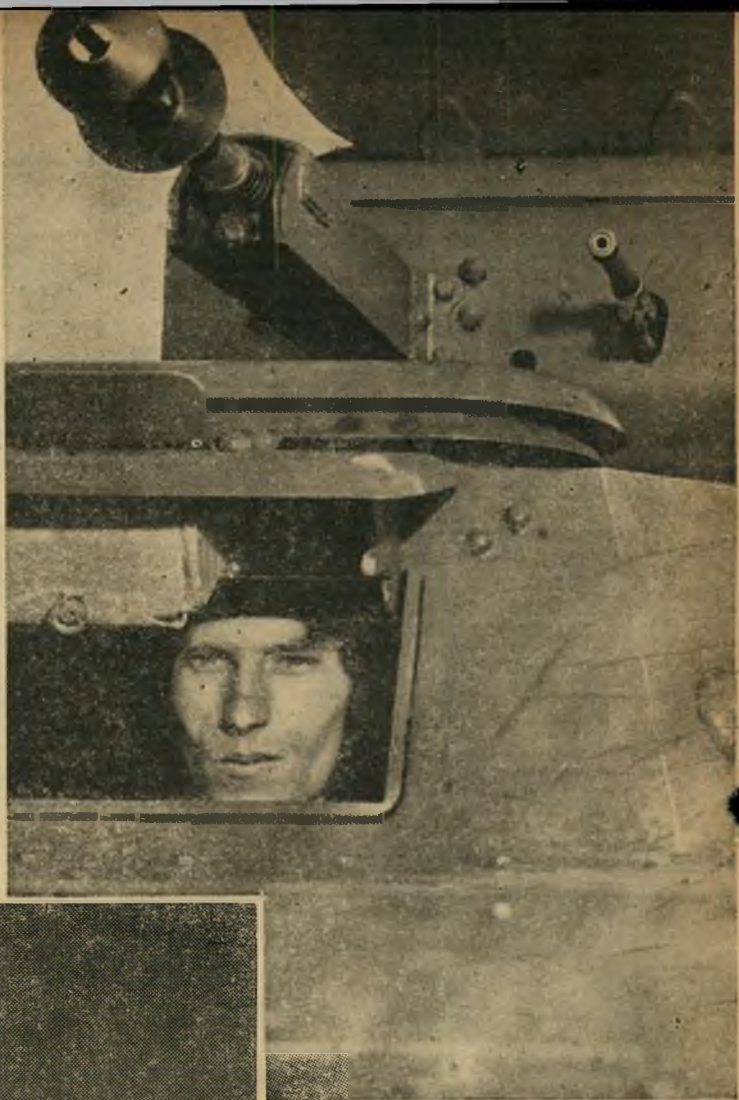
תמיד קוראתי את דבריים הקצרים והקולעים וכשחיתתי קוראת אותם, הייתי הושבת דברים כדברנות! אבל נראה שהרבות שלכם שנתפשו, ומציע לחשוב, שדוקה הממשלה שפשפה אותם, אינני כותבת את דברי מתוך טינה אישית כלשהי, ואין לי סיבה פרטית בללה אוכל להתימרמר על סררי המדינה -- דוקה משום כך אני יכולה לשפוט באופן אויביתכו, ואני יודעת, כי יש עוד כל כך הרבה דברים הדרושים תקון. מה הספורים האלה הם, "מסורת" המדינה ומצפון אורחיה. (ממתי החל העולם הזה להטיח מוסר לקורי אים?) למולי, איש לא נפל ממשפחתנו במלחמת השחרור (אני עצמי חילת משוחררת מחטיבת פמ"ח), וטעני היינו צריכים, למלנו, להודק לעזרת המוסדות, ולכל הדבר, כי מחשבתו הראשונה, משקראתי את דבריים היתה -- "הם נכנעו, מנסים להשלים".

דאגתה של מרגלית, בנוגע לגיר, אינה מוצדקת: המצב לא רק שלא השתפר, הוא הורע בהרבה. המזימה הנוכחית של הפקדות הממשלתית, שנכשלה כשלון מחפיר בהב" טחת הגיר, להוריד את מכסת הגיר לשבעות נים, עד כדי 40% מגודלם המקורי(!), יצרה מצב, שלא היתה כדוגמתו בהורמה -- גם בשנה האחרונה.

פרט מזור: בחרה בשולמית אשה, שהור פיעה גם היא בשער העולם הזה. שושנה דמארי (שער העולם הזה 660) היתה אהת משלושת השופטים: שני האחרים: ליאו פולר, שחקנית-קולנוע יהודית מלי פיקון.

אחראי: אורי אבנרי / המויל: העולם הזה בע"מ / דפוס ישראל בע"מ, ת"א (ע"י גשר ירידני) / משרד הדפוס: רחוב יהודה הלוי 21, ת"א, טלפון 67899 / הפצה: "פלט" בע"מ.

העולם הזה, מס' 710

מאת **שלום כהן**

ר סיסמאות יש היום שוק גדול באיראן. כל מי שיש לו סיסמה יפה ומצלצלת יכול לארגן הפגנת-עם אדירה אשר הדיה יישמעו בכל רחבי העולם. מספיק שיעי מוד בקרן רחוב בטהראן, יניף דגל ירוק, אדום או כחול — כל דגל שהוא — וישמע את סיסמתו. תהיה זו "אין אלוהים בלעדי אללה" או "הנפס של החברה האנגלית הפך אדום כצבע דם בני איראן האצילים שהאנגלים מצצו במשך דורות", מיד יתקל סביבו המון רב: פועלים בבגדי עבודה, אינטליגנטים ממושקפים, פלאחים שעובו את אדמתם ועלו העירה לנסות את מזלם. תוך דקות ספורות יתחילו כולם לנענע ראשיהם, לגופף ידם, לצעוק כי כך אמרו כל הזמן. סיסמת הגוואם אינה אלא הביטוי המדויק של רוחם.

תמיד נשנית ונשמעת הצעקה: איראן לבני איראן! הנפס לאומה! הלאמה או מחת! מישהו פולט לאויר המתוח סיסמה דתית — הקהל חוזר אחריו. אחר צועק סיסמה קומוניסטית: יחי השלום, יחי סטלין, יחי האר מה הסניית האמיצה. הקהל צועק אחריו: יחי, יחי, יחי. פתאום נשמע קול חרישי, כקולו של תמה על חוצפתו לדבר: אנו רוצים לחיות. תנו לנו את המגיע: לחם, אדמה, עבודה. קול ההמון בוקע בעוצמה, כאילו היתה זו הסיסמה הראשונה שהמונים הבינו: תנו לנו את המגיע.

זהו קול העם הִ איראני.

קולו של עם עבִ דים, מעונה ומדוכא. אולם בסבלו, אשר נוכח פתאום לדעת כי יש לו קול, והוא משמיע את קולו בִ הדרת קודש, כמי שִ לא התרגל לפלא הִ גדול — הוא, העם הפשוט: פלאחים מִ רודים ואכולי מחִ לות, פועלים לבושי סחבות ורזי פנים — יכול לדרוש את הִ מגיע לו. המשטרה

העומדת מן הצד אינה מעזיה להתערב. **נפטי זרתיות קיצונית:** תחילה אורגנו כל הִ הפגנות סביב בעית הנפס. באו נואמים גלהבים ומלהיִ בים שנאמו על אוצרות איראן העצומים, המנוצלים לִ טובת הזרים בלבד. הִ המוונים שהתקבלו סביבם סופרִ כיצד במשך שנים רבות זרם הון עצום לכיסי האנגלים, בזמן שהעם האיראני חי בתנאים תת־אנושיים; כיצד פוליטיקאים ובוגרים שיחקו את משחק הזרים כדי לִ

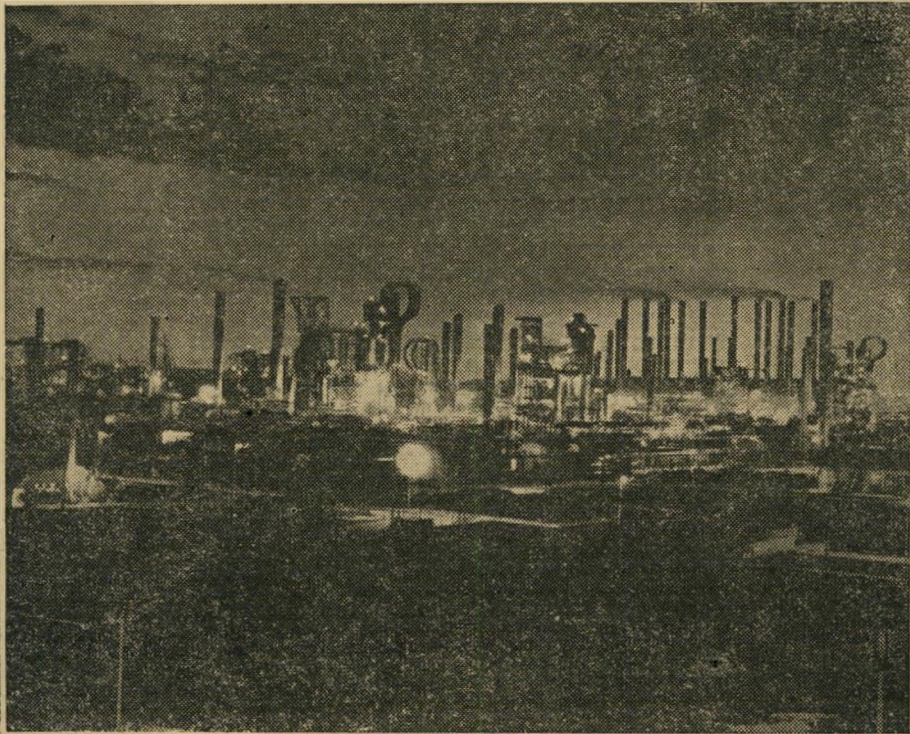
הפיק תועלת לעצמם מניצול ארצם. הבוגד האחרון בסידרה זו, נאמר להם, היה ראש הִ ממשלה עלי רומארא, שחוסל על ידי העם הזועם. "אנו נפגין בפני העולם כולו כי רצוננו עז כי החלטתנו האחת היא: הנפס האיראני לעם האיראני." ההמונים נהרו לרחובות הראשיים של טהראן, צועִ קים: "הנפס האיראני לעם האיראני. הלאה המנצל הזר. הלאה הבוגדים החותמים אתו על הסכמים." אולם כאשר הגיעה השעה, כמקובל עד כה, שהמפגִ נים יתפורו ויחזרו לבתיהם לאחר שהציגו את דרישִ תיהם בפני העולם, קמו נואמים חדשים, צצו סיסמאות חדשות. הקהל שהפגין עד אז בעד סידרה ראשונה של סיסמאות, המשיך והפגין בעד סידרה שנייה: סיסמִ אות נפס, ניצול וחיסול ברִ גדים, מהולות בדתיות קִ צונית.

אין דבר המלהיב מוסלמי יותר מאשר פסוק בחרוים מן הקוראן. מי שיצעק "לא אילאה אילא אללה" יעורר תמיד תגובה נלהבת, פנאטית כמעט, בקרב מאזיניו. לכה, כאשר קמו הנואמים החדִ שים, אנשי פדאיאן איטלאם, אירגון הקנאים הדתיים הִ

קיצוניים, והשמיעו את סיסמאותיהם בשם אללה, נהר העם אחריהם בהתלהבות רבה, גדולה מזו שהראו בחִ זרם על הצעקות אודות הנפס והאנגלים.

מהפכה ראשונה: אולם מה שמציין את פדאיאן (אלה המוכנים להקריב עצמם עבור איטלאם) אינה רק קיצוניותם הדתית אלא הארגון החילוני העומד מאחורי העקרונות הדתיים. לארגון המאמינים זרוע מבצעת חוקה הנושאת אקדחים באגרופה.

כאשר השאח מינה ממלא מקום לרומארא, התערבו הפדאיאן. הם הראו לשאח, למגיליס, לעם, לעולם הרחב

כי אין הם המחליטים מתי לסיים את הפרשה. נואמיהם צעקו ברחובות: "נוח להם לחסל את הענין. רוצים שִ נשוב לבתינו כדי שישבו לדרכיהם, לשותפות השפלה עם חברת הנפס האנגלית."

כדי להראות את יכולתם. רצחו את שר החינוך הִ חדש. הפגנות נמשכו, המשטרה התערבה. ואז נכנס הגורִ רם השלישי: מפלגת טודה הבלתי־חוקית. הענין שהת־ חיל כתכסיס פוליטי פנימי, שמטרתו היתה למנוע רפורִ מות ולסחוט יותר כסף מחברת הנפס, הפך פתאום למרד

לאומי, למהפכת המונים. שביתות־ענק, תגרות ידים, הפגנות והפגנות־נגד. לא נשארה פינה באיראן בה לא התקומם העם לדרוש את חיסול הזכיון — והמגיע להם מידי מושליהם. היתה זאת המהפכה הראשונה במרחב.

הקהל זיושבי-המגלים: ללא כל התחשבות בתוצאות, חיִ זרו ההמונים על דרישותיהם. "זוהי אומה שלמה המאבדת עצִ מה לדעת", הכריזו הדיפלומטים הזרים, "דרך זו תביא להתער־ בות מזויינת וחלוקת הארץ". "זהו עם הנאבק על חרותו", רעמו הנואמים ברחובות. האנגלים, הרגילים להפגנותִ

רחוב של קהיר ובגאדא, ניסו את הפתרון המקובל: הנחיתו פלוגות מלחים בעבדאן. אך דם ההרוגים לא הבהיל את ההמון, שפרץ את כבליו. הוא ימשיך עד שִ ישיג את מטרתו מן האנגלים — ומהאיראנים. מוחמד מוסאדק, ראש הממשלה החדש, שנבחר על־ ידי המגיליס כפשרה עם ההמונים, חסר־אונים, הראה סימני התפייסות עם האנגלים, נדהל מתגובת הקהל, חזר להגשים את התלטות הלאמה. אולי יצליח בכך להרגיע

את ההמון. הוא בעל האחויות מעונין להשקט את הקהל לפני שירחיק לכת, לפני שיעמוד על תביעותיו גם כלפי האפנדים יושבי־המגלים. מוטב סכסוך עם האניִ גלים מאשר ממשלה של טודה הקומוניסטית. מוטב לשבת במגילים הקיים בחסדי הקהל מאשר לא לשבת שם בכלל.

מישחק רציני: במרחב כולו רוכזה תשומת הלב על איראן. תחילה קמו נכבדים, מדברים בשם העם, בבתי־נבחרים בעיראק ומצרים, תבעו גם הם הלאמת הנפס ותועלת הסואץ. אך קולות אלה נשתתקו חיש מהר. סיסמת הלאמה חמה ומושכת — מבריקה כמו אש, אך עם אש — מסוכן ל־ שחק.

כל עוד דובר בפרא־ זות נבובות, הכרותו ו־ מאבקים באולמות בית הנבחרים או באסיפות פומביות, קסם הרעיון. אולם משנוכחו לדעת כי הדבר עלול גם למִ צוא חן בעיני ההמונים עצמם, שההמונים ירצו גם להשתתף במישחק ברצינות ולהציע כמה תביעות משלהם — נש־ התקו.

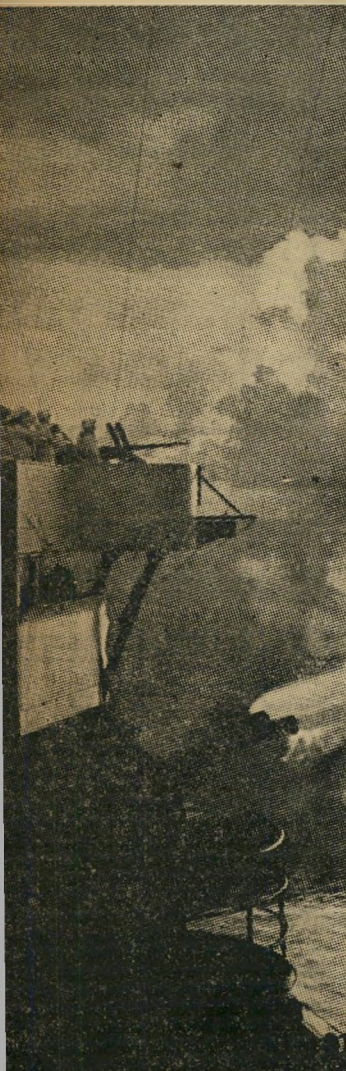
כי אם באמת יורמו הרווחים העצומים מזכינות הנפס והתעלה לכיסי העם, יהיו הם, האפנדים הנכבדים, המפסידים הגדולים. הם העדיפו למצוא התעסקות אחרת להמונים, להסיח את תשומת לבם מן הנועשה באיראן. הם חושבים כי הדוג־ מה האיראנית אינה בריאה בשבילם, כי מספיקה מהפכה אחת במרחב.

אולם, הצד המעונין השני — האנגלים — לא חשב להבליג, לעמוד מן הצד בזמן שנתח נכבד מרוכשו נלקה ממנו.

תחילה, בחשבם כי לפניהם עומד ענין של מה־בכך, פנטסיה ב־ירגע, סערה ככל הסערות הרבות העוברות על המרחב ושוככות באותה הפתאומיות שבה קמו.

אולם משנוכחו לדעת כי הענין הפעם יותר רציני, החלו מדברים בטון אחר, איימו בסנקציות כלכליות, פעולות צב־ איות. המגיליס לא נרתע — כי פחד יותר מן העם מאשר מן האנגלים.

אולם, לאט־לאט, בצורה נסתרת וב־ השמיעה נאומים קיצוניים נגד האנגלים, החלה ממשלת טהראן לשנות את עמדתה בדבר הלאמה. באותו זמן שהועדה המִ יוחדת הגבירה את פעילותה, נשלחה הו־ מנה לאנגלים להשתתף בעבודת הלאמה. והאנגלים נענו. מומחיהם הגיעו לטהראן לעזור לממשלה — במה? לזה איש לא ענה. אך בלונדון נפוצו השמועות: הוטבו סיכויים להסתדר עם האיראנים. וברחובות טהראן נשמעו הסיסמאות: לא נִ תן שיכשילנו. והלהבות שהודלקו במרס, ממשיכים לבעור.

היריבים אמסיכיים

עוד לפני הספירה הנוצרית, היתה פרס מרכז העולם. עמים גדולים ורכים השתלטו עליה. נערכו בה לכיבוש העולם. אחרי כל השתלטות נשר נתח מן הגוף הגדול. בשנת 1828, נאלצה פרס למסור חבל ארץ בצפון רוסיה. מיד ניתקו האנגלים חלק במזרח פרס, הקימו את אפגאניסטאן, מדינת כובות. כאשר נתגלה נפט בשנת 1907, גברה ההתחרות בין אנגליה ורוסיה. הולקה הארץ לשני אזורים השפעה וכש-נות מלחמת העולם הראשונה חנו צבאות שתי המעצמות באזורים אלה. עם תום המלחמה פונו הצבאות, איראן נתקבלה כחברה עצמאית של חבר הלאומים. עצמאות סמלית זו התקיימה עד 1941 כאשר רוסיה ואנגליה האשימו את רזא שאה, קיסר איראן, באהדה לנאצים. השאה הוגלה, שוב פלשו שני הצבאות לאיראן. בנובמבר נערכה בטהראן פגישה של סטאלין, רוזוולט וצ'רצ'יל, שבה הוחלט על עניני מלחמה ושלום. בין היתר החליטו כי אחרי המלחמה, יפנו שני הצבאות את הארץ.

באיראן, כל ילד יודע את האגדה העתיקה המספרת כיצד, בזמן בריאת העולם חיפש האלוהים עבור שמסביבו יקים את העולם. הוא השכ היטב, עד אשר החליט לקחת את פרס ומסביבה ברא את העולם. היום עוד יושבת איראן, בת 17 מיליון התושבים, באותו מקום: מצפון משתרעת ברית המועצות; ממזרח: אפגאניסטאן ואפגאניסטאן; ממערב: תורכיה ועיראק. מדרום, מעבר למפרץ הפרסי, מזדקרים מגדלי הנפט מתוך מדבריות סעודיה. מצבה זה, מקנה לאיראן חשיבות בעלת ערך מפורסק לתושביה. היא משחקת, בזירה הבינלאומית, את תפקיד המקדש ששני הצדדים אווזים בו, כל איש בקצהו כדי להכות את יריבו. האיראנים עצמם אינם אווזים מושג זה, הם מככרים לתאר את ארצם בצורה אחרת, דיפלומטית, עדינה יותר: גשר בין שני עולמות. הם יודעים כי אם המזרח ירצה להתקרב את המערב, יש לו דרך אחת המובילה למזרח: איראן.

חישובים לעתיד

עם היסוד, העניין האורבאי-אני התחילה תקופה של שקט יחסי באיראן. אחרי שהשאה נעדר משך זמן רב ממחשבות נתינו - בניגוד למקובל בארצות המזרח - החל שוב להיות נושא לשיחות-רחוב ורבינות. בארץ השתררה ההרגשה כי המצב חוזר לתי-קונו וכי אפשר לתכנן תכניות ולעשות חישובים לעתיד יציב. במשך זמן מה חשבו כי אמריקה תגיש עזרה נזכרית וצבאית נרחבת. כאשר עברו חודשים ושנים ודולארים אמריקאיים פרס הופיעו, הממשלה החליטה ליצב את מעמד איראן בלעדית. היא ביטלה את הרשות שניתנה לאמריקאים לשרר באיראן, התמה על הסכם מסחרי מקיף עם רוסיה. איראן תהיה ניטרלית, וניטרליות זו תביא עושר ושגשוג כלכלי. איראן החליטה כי לא בדאי זה להיגרר למערב, כי הסכנה הקומוניסטית חלפה עם דיכוי המרד האורבאי-אני. טקס נישואיו השניים של השאה לסוראיה היפה היה ביטוי מפורר להרגשה זו של בטחון ונחת. קהל אורחים של אלפים חגג בארמון ורכבות אזרחי טהראן טעמו מכיבודיו של השאה.

המשך

מאותו רגע השתררה הפקרות מוחלטת באיראן. חברי המגלים, שרצו להצדיק את היסוד רומארא, העבירו החלטה להלאים את תעשיית הנפט, ליהנו כל הזמן תעמולה קיצונית נגד החברה האנגלית. הפגנות סוערות, שביתות, התפרצויות, מעשי אלימות רדפו זה את זה. צעירים רצחו בשם אילה, האיסלאם, הקומוניזם, הצדק, שוטרים נורו ברחובות, מפגינים נעצרו, נשפטו, הוצאו להורג. הכל במהירות מסה-ררת. קול ההמונים הסוערים מילא את רחבי הארץ, חברי המגלים נשתתקו - הרסן נש-מש מיריהם. מושליה האמיתיים של איראן שוב לא היו בעלי האחריות המושחתים. העם שהוסת נגד המנצלים הזרים לא רצה לשוב לביתו לפי פקודה. הוא לא הכיר יותר בסמכות מנהיגיו לתת לו פקודות. . . . . אנו נצטרך בדרבנו זו עד תומה החליטה. תהיה זו הדרך לחרות או לאכדון. הפגנות הרחוב נטעו בלבם את הרגש המשכר כי גורלם בידיהם והם יהיו הקובעים.

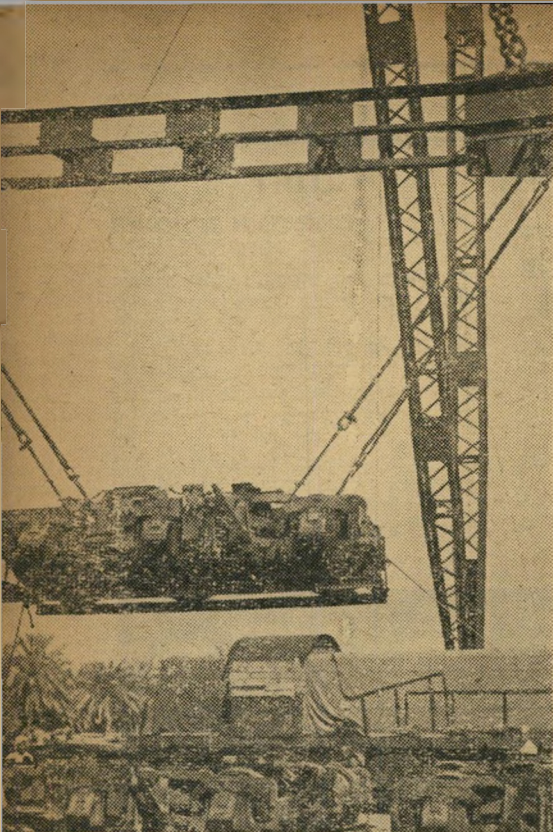
התחלה

פתאום החלה המדה, נפט לתפוס מקום גדול והולך בעתונות ובכיכוחים במגלים. רומארא יחד עם זאת, הוא שידל את השאה מבוסס על, תוכנית שבע השנים, לביצוע שינויים מרחיקי לכת בחיי הפלאחים המרו-דים, הביא בפני המגלים נוסח של הסכם חדש עם חברת הנפט האנגלו-איראנית. לפי הסכם זה תענה החברה האנגלית את שיעור תשלומיה לממשלת איראן. תש-לומים אלה היו צריכים להיות יסוד תוכנית רומארא. יחד עם זאת, הוא שידל את השאה לחלק את אדמותיו הנרחבות (אשר כללו 1000 כפרים ואוכלוסיה של 250 אלף) לפלא-חים היושבים עליה. הדבר הבחיל את חברי המגלים, אשר רובם המכריע בעלי קרקעות. הם חששו פן יהיה צעדו הבא של רומארא החרמת אחרותיהם והחוקתם לפלאחים. במארס נר-צה עני רומארא בשעה שנוכח בטקס אז-כרה שנערך במיסגר בטהראן. האמתלה: הסכמו עם חברת הנפט.

כמלחמה האנדרית נגד מלויני הפולשים הנאי צים הוציאה ברית המועצות את כל אשר היה לה ברובה. בני להמשך במערכה בהצלחה, נזקקה לתגבורת - בעיקר ציור. שירותי של מאות אניות מסע, טעונות נשק, אובי ציור יצאו בקביעות מנמלי אמריקה למוך מנסק שבצפון רוסיה. אך בדרך ארבו להן תקות הצוללות הנאציות. השירות הגיעו לתעודתן אחרי אניות כבדות. היתה דרושה דרך אחרת להעברת האספקה לרוסיה. נבחרה איראן.

נסלז כביש מנמלי חוף המפרץ הפרסי, דרך ההרים הגבוהים, לגבול הרוסי בצפון. מלוינים טונות של ציור, מכונות, נשק עברו את הגשר האיראני בדרךם מן היריב המערבי ליריב המזרחי שהורמנו או, במקרה, במחנה אחד. מכונות משא כבדות, נהוגות בידי חיילים אמריקאים עברו ללא הרף בכביש. אזורי ההשפעה בוטלו והארץ נפתחה לרווחה בפני שני הצדדים. אך האיראנים לא שמחו: הם ידעו כי אם שני האיטים מסכימים, זה רע בשבילם.

איש הברזל

כאשר סכנת המרד באזרבייג'אן הגיעה לשיאה וכפ מלכותו של השאה נודעו, הע- לח את עזי רומארא. אחד מוירדיו הקרובים, מדרגת מפקד הטיבה לדרגת ראש המטה הכללי של הצבא האיראני.

רומארא אשר מינויו זה עשה אותו לצ- עיר שבין ראשי צבאות העולם (מלבד יגאל יריק). קיבל את הינוני הצבאי בממלדת סך סיר הצרפתית. הוא הכניס רוח תקיפה ומרץ רב לשורות הצבא הנלחם כהרי אזרבייג'אן. גאן, העמיד את סדרו החספסקה הצועקים של הצבא על רגליו. קנה ציור מעודפי הצבא האמריקאי, נהג בקציניו הכלתי-יעילים כאן- תה תקיפות שנהג במורדים האזרבייג'אנים הפרועים.

כאשר דוכא המרד וחוסלה הרפובליקה העממית האזרבייג'אנית, כבר היה רומארא גיבור לאומי, שרכש לו שם כגאיש הברזל. השאה שנתרשם מהצלחת הברו, מינה אותו לתפקיד ראש הממשלה, במקום גאואם סול- טנה, מדינאי ישיש, טכנולוגי כהליכות הפולי- טיקה האיראנית המושחתת.

רפובליקה עממית

רק נסתיימה האיריליה בין מורח ומערב ונדם קול התותחים - התחילה המלחמה הקרה.

בין מהזו אזרבייג'אן האיראני והרפובלי- קה האזרבייג'אנית הסובייטית מפריד רק נהר - אראס. האזרבייג'אנים החליטו כי גבול זה אינו טבעי, אסור שיפרוד בין בני אותו עם. בשנת 1918 התמרדו בשלטון המר- כזי של טהראן.

הרוסים לא התערבו באופן גלוי, אולם הרפובליקה העממית שהוקמה באזרבייג'אן האיראנית נהגה לפי קו סובייטי מובהק. במשך חודשים רבים, הצליחו שבטיות ההר- ריים להנחיל תבוסות ליחידות הצבא האי- ראני שנשלחו לדכאם ולהחזירם תחת מרות טהראן.

יתר עם השבטים, פעלו אוהדיהם הקומו- ניסטים, חברי... גת טודה - בפנים הארץ. במשך כמה חדשים שררו דאגה המורה כי הממשלה המרכזית תתמוטט ושיווי המשקל העדין, אשר נכנה כמשך שנים רבות, יתערער.

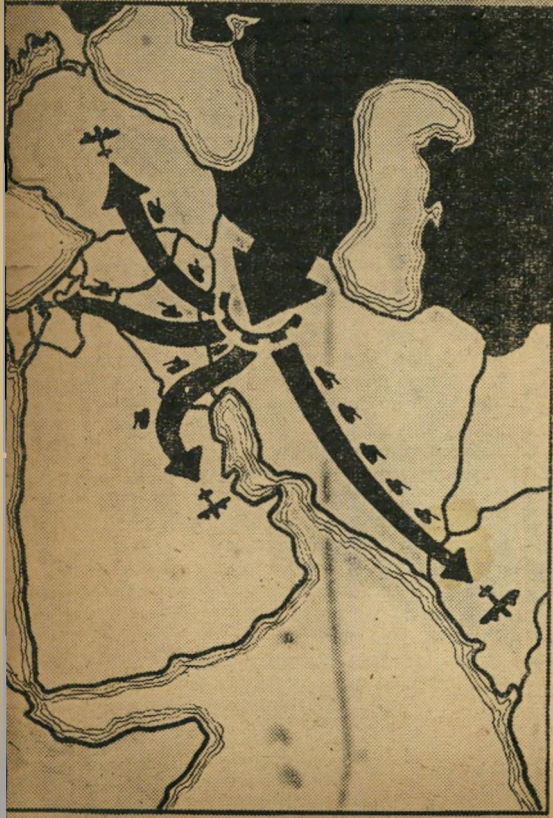
התפתחות?

אך ברחבי העולם, נראה הדבר כאור אחר. איראן מופיעה כהוליה בשרשרת ארוכה, מהנדך אחד בתוך משחק של שחמט, חלק של תכנית המקיפה את העולם כולו.

אם האנגלים ישלחו צבא לאיראן, יעשו הרוסים אותו הדבר - ואיראן שוב תהיה מחוזקת. עיני כך יכצרו הרוסים קו הדש, יפסחו בקלות על שטח הררי שקשה היה לעברו תוך לחימה. משם יוכחו להיערך ואם תפרוץ מלחמה עולמית, תיפול מהנדך מתם הראשונה ישר אל לב המרחב - אל שדות הנפט של מעוריה ועירק. לפניכם תשתרע הדרך הפזיזות המסורתית לאפגאניסטאן והודו.

אם לא ינחתו היילים אנגליים באיראן, קיימים כל הסיכויים שהנפט - או לפחות חלק ניכר ממנו - יאבד למערב, אך הרוסים ישארו רחוק מעבר לערי הצפון. עד שהמערב ימצא אפשרות להגן על בסיסו בסעודיה, עירק ושאר ארצות המרחב.

ובכל החישובים האלה, אף צר אינו מתחשב באיראן כגוף חי, המורכב ממיליוני בני אדם. בש- בולם זהו שם, קטע במפה - בסיס להתקפה, או גשר מעבר לאויב.

העם

משחקים אינדיאנים?

היה זה שבוע של ריאקציה. השרב שכך. מזג אוויר גוח, מתאים יותר לחודש מרס מאשר לחודש יוני, השתרר בארץ.

השצטייה עד כה בחברה המנהיגים החזק ביותר בין כל מפלגות המדינה, הצטרך לחתר על דברים רבים מאד כדי להמנע מפילוג הרסני.

אלוהים ספלין ועבדאללה

אגודת קומוניסטים ישראלים חרדים, מהר גי טורי קרתא — אין זו הלצה, גם אין זו מפלגה חדשה המוקמת לקראת הבחירות.

הכנסת

הבוז לכם!

שעה שהלוח הלך והחסיר שבעה ימים נור ספיים, הותר ששים ואחד יום לבחירות לכנסת השנייה, הלכה הכנסת הראשונה ושכחה את המציאות, נתעלמה מהמצב המדיני המר סובך בו נמצאת המדינה, מהמדרון בו מת דרדרת כלכלתה, מתפקידי הענקים שאיננו מת מלא, הנובע מקליטת אלף עולים, ברובם חסרי-כל, ליום.

כאשר מיעוט מדי 119 ח"כי הכנסת (מקומו של דוד רמז טרם נתפס, יועד לעסקן מפא"י, איש עזות המזרח ושכונת התקווה בתל-אביב) שלא יצאו לוועידת מפ"ם בחיפה, הת-יעצות פנימית של החזית הדתית והזכרת חללי אצ"ל, התרכזו, אחר הודעת הממשלה, המפתיעה בהתנדבותה, על הרכבת ועדת חקי-רה לפרשת יגור, בדיון על כשלון ממשלת ישראל באגם החולה וההצלחה, ניתנה דוגמה בלתי-ניעמה, צורמת-אוזן ודוחה של תעמור לת הבחירות העתידה לשטוף את היישוב בשמונת השבועות האחרונים לקיומה של הכנסת.

כנסת שי כננות: עוד בשעת הצעתו של מאיר דוד לונגשטיין, סוחר שוויצי ואיש אגודת ישראל, שפרש מהחזית (כמחאה על נטובתה השקטה ביחס למעצרי הצעירים הד-תיים) לשחרר את ממלא מקום של הבטחון (משה שרת) מתפקידו ולהעניש את האחראים ליעוץ הצעירים במתנה המעצרי יגור, הש-תלטה בכנסת אורת בתי מחוקקים לפי נור סח ארצות הלבנט, הבלקן ורפובליקות הבנ-נות באמריקה המרכזית.

כאשר לונגשטיין, הנרגש מלהט תביעתו, ציין את "הסכנה החמורה" הנשקפת למדינה מהתעללות בעצורים, ניסו לתקן את תואר השם, ללשון נקבה, כדרוש: חמורה, אך שלושת ח"כי מפא"י, השקטים דרך כלל, בספסליהם האחוריים, כשהם מנמנמים או מעינים בירחון מצויר לפיתוח הגוף, התעו-רו והביעו דעתם בסדר הבא:

אלהו הכרמלי: "זה נכון, חמורה."
יוהר סמילנסקי: "יאנאר! תם."
חיים בן-אשר, ששכח את רמתו האינטלק-טואלית, ילידת גבעתי-ברנר: "תם מאמסטר-דם!"

לאחר תלת-שיח זה נתערב מנחם ביגין: "מה זה? אין מדברים כאן?"

מקס רוזן, "הצעיר" הטיק את החסוקנה

גנרל ביגין, מוקיון: אחר שהצעתו של לונגשטיין, שנסתייעה בהמשה קולות (לונגשטיין גופו, רגנטי מהרות, יליד-מורה, מיי קניסי וטובי) נפלה, חזרו לדיון בחולה, תוך חילופי הדברים: אחר שאריה בהיר, איש מפא"י הבטיח לביגין, כי "מובן שאתה לא תלך ליישב ביי צות" ושרגא גורן, ח"כ מפא"י אחר, תבע, בלעג, לתת לגנרל ביגין לדבר, ולהציע פתרונות למצב בחולה, העיר ביגין בשקט, המעורר סערה, כי הברשים, לפחות, נתנו לשרת, שעה שהיה עצור-לטרון, אוכל-משובח

• לגמרי לא תם" (באדיש).

מזה שדב יוסף או/ו פנתס לבון מספקים לאורחי ישראל. הסערה שקמה הסתכמה בקריאות-ביגים הדניות, מביעות שנהא, שעיקרן: "כ"י מפא"י: "בוז! קח את דברך בחזרה!" ביגין: "שום דבר בחזרה!" יונה כסה, מפא"י: "מוקיון!" ביגין: "גסי רוח, בורים!" כל הח"כים לעבר כל הח"כים: "הבוז לכם!" הלך: קורס לאתיקה מקצועית לח"כי כנסת ישראל.

המעמד השני

"אני חושב שהי ירחם"

סיפר אהרן צמה, מאושדה שבמרקו, 16, קטן קומה ומתיר דיבור, שעה שישב על אחת הגדרות שליד גבול הירדן: "שמענו (במארוק) בארץ ישראל יהודים, מרביצים ערבים... רצינו לעלות... ברחנו מההורים שלנו... הלכנו 27 קילומטר לתחנת הרכבת הקרובה וליגיו."

כיום עובר אהרן כמכונאי אצל קבלן בניין, מסייע בחפירת היסודות לבתים החדשים, מש-תכר כשתי לירות ליום. העברית שבפיו שוי-טפת ("למדת שנה וחצי באליאנס") והוא מציג את דרי הסביבה: מקרוב: קבוצת עולים מבולגריה, חוצבת בסלע, מכינה תעלת ביוב בזעיר אנפין. מומל: במרחק כמטווחי רימוני, עומדים אורחים ערבים ולגינרים ירדניים, העוקבים אחר הנעשה בצד היהודי. למטה: הבית אשר על הגבול, בשכונת הרכבת, ירושלים.

"אפילו מיל אין לי": עצי מחט דלי אצטרובלים מראים גדר טבעית, במורד הגב-עה, בין האיזור היהודי לערבי: זאטטים ערביים מבטיים בכדורגל על מגרש הנמצא במרחק כמה מטרים, ומימין: ילדים יהודיים מטילים גולות לבור. בחוף תולים כבסים לייבוש, עולים זריזי-יד ומהירי-מעשה, משפצים את בתיהם, אשר מקרוב באו אליהם. יונה גנאח, בן 27, נעים הליכות וחביב, מספר את סיפורו:

"באתי מקובלנקה (מארוק)... גרתי בתל-אביב, אין פרנסה... באתי לירושלים, לפני שלושה חדשים... (גם כן) אין פרנסה... מה לעשות? היה לי קצת כסף, קצת זהב. הכל מכרתי. אכלתי, הייתי עובד יומיים בשבוע. סבל בנמל. זה לא מספיק. אנתנו — שש נפשות, שלוש בנות (בנות 4 וחצי, 2 וחצי, 1 שנה) האשה, אני ואחי הצעיר שבא עמי, וגם השביעי בדרך. האשה הרה. בחודש השני"

מפסיק יונה, גאנה, ממשיך להסביר, כי בכל זאת עליו להתקיים. ולא הוא בלבד — עוד חמשה פיות: "מוכר תכשיטים של אש-תי. בגדים שלי. כמה ימים אני עובד אצל חבר, בסנדלריה שלו. הייתי סנדלר בקובלנ-קה. מקבל לירה וחצי ליום. אבל, אתה יודע, זה לא מספיק. לא מספיק."

בינתיים הוא עובד בבדוק ביתו. הופיע אצ-לו נציגי האפטרופוס (על נכסי הנפקדים) שהבטיח לו את זכויותיו למקום הדיור. החדרים מרוהטים בדלות משועת. רק מי-טות — אין ארונות ואין כסאות. הבית הוא פגוע גזוים, מלא עקבות רסיסים וקלעים. קו החשמל מנותק, מים נשאבים במאר המת-מלאת מי גשמים.

"כן, מה אפשר לעשות? אבא, סוחר בש-קום, שולח לי קצת כסף ממארוק... לי, אפי-לו מיל אין לי. מקבל מחברים לירה, שתי לירות."

המשק

הפתרון: שוייץ

האם יכולים בעלי התעשייה לשתף פעולה עם ממשלת הציבור? נשיא ההתאחדות וידה החזקה, "לא!" אומר מקס רוזן, "הצעיר" (45), יצחק טקסטיל וחבר הנשיאות, המשמש דובר האגף הימני של ההתאחדות. היה ברור שאחד מן השניים יצטרך ללכת: "הוקן", בעל האף הנמרץ וההליכות של דיקטטור טוב-לב, או "הצעיר", בעל העיניים החודרות והשערות המלבינות. ומכיון שגם מקס רוזן אינו יכול לחלום להזני את "הוקן" ממקומו, שבנה אותו לעצמו בעשרות השנים,

גם ענין הקנאים הפך מטרנדיה כמעט לקר-מדיה. לכשהוצגו סיסמאות, שקרים ושאר המצרכים של מחתרת הוליבודית, עלה חיוך על שפתיהם של אלפי ותיקי המחתרת בארץ. "משחקים אינדיאנים", העית אצלינו ותיק. קשה היה לו לאורך הלבין שבגלל אינדיאנים, אלה היה צורך להקים את כל המדינה על רגליה.

מפלגות

סנהילין וטיטובנקין

באולם החיפאי עבר רחש כשהאיש מס 2 של העליה השנייה, הכתיר-הגדול של התנועה החלוצית אחרי מות ברל צבנטסון, עלה לדוכן הנואמים אחרי שתיקה של שנים. בימיו הטור-בים היה יצחק טבנקין נואם ארבע, שש וגם שמונה שעות רצופות. הצירים של ועידת מפ"ם שקעו בכסאותיהם, התכוננו לדרשה ארוכה.

האיש הוותיק, לבן השער, לא נפל ממת-חריו הצעירים. שבוע ימים אחרי שטרף את הגשר האחרון למפא"י עם פילוג הקבוץ המאוחד, היה ברור שהוא מוכן לפרוש גם ממפ"ם, להשאר בבדידות מתמדת.

"טיטובנקין" קראו לו, בלעג, אנשי השומר-הצעיר, כשעמד על דעתו שאין להצ-טרף לקו הקומוניזם, שיש לשמור על עצ-מאות פוליטית במאבק הבינלאומי. אולם אם אמנם יכול היה טבנקין לבטוח באהדתם של ידידי מפ"ם בנקודה זו, הפסידה בנקודה השנייה — היחס לערבים.

"מה, ההבדל בינו לבין בגין?" שאל איש-קבוץ שומר-הצעיר בעמק. עיקר ההבדל היה בניסוח. טבנקין דרש, למעשה, לכבוש את הירדן כדי ליצור שטח מחיה יהודי, גם לא הבטיח שגורל הערבים במשולש יהיה שונה מגורל אחיהם, הפליטים, משפלת החוף.

אולם מעבר לויכוחים הענייניים עמדה עוב-דה פסיכולוגית. טבנקין, בעל העבר האישי המפואר בהגשמה האישית, סרב לקבל תורה-מפי מאיר יערי, שבא לארץ, "רק" עם העליה השלישית; סרב שבועתיים לקבלה מפי אדם כמשה סנה, הציוני-הכללי העירוני שהצטר-פתו לאגף הסטאליני הקיצוני ביותר לא הצליחה עד היום לרכוש לו אמון או כבוד בשורות אנשי ההגשמה האישית. "סנה לין", קראו לו, בלגלוג, אנשי "טיטובנקין", כשסיים טבנקין את דבריו נראה כי מפ"ם,

הטיק את המסקנה: התפטר מכל תפקידיו בנשיאות, נסע לשווייץ.

המנד לא נמכר

„קפלן יקבל את הזהב שקיבל אותו עד עתה!“ — אמר צורף-זהב זקן, אחר שקרא שהאוצר הגיש הצעת חוק, הנותנת לו סמכות לחייב את מחוזיקת הזהב למכור אותו לממשלה במחיר הנקוב.

מאז איטור המסחר החפשי במטבעות ובמטילי זהב והענקת רשות הקניה לבנקים ומוסדות מוסמכים, לא נמכרו למדינה אף אלף מטבעות זהב. מלאי המלכים במדינה נאמד לשני מיליון יחידות.

המחיר הממשלתי היה מעודד למדי: למי עלה מארבע עשרה ל"י ליחידה, מול 15—16 ל"י בשוק השחור. לממשלה נמסרו מטבעות זהב, שנמצאו באפוסטרופוסות רשמיות, כלומר תחת פיקוח ממשלתי. מהראשון לינוי הורד המחיר הרשמי של המלך למטה מ-12.870 ל"י בזמן שבשוק השחור קיימת נטיה לע"יה.

הצעת החוק החדש מכילה את מטבעות הזהב במסגרת מטבע חוקי, כלומר: יהיה אסור להחזיקם, אולם הדולרים, שאינם נתנים לעיבוד, גם הם אינם נמכרים מרצון למי שלא במחיר הרשמי. את מטבעות הזהב אפ"י שר להפוך לצמידים, עגילים, טבעות, ושאר תכשיטים יקרי ערך. והמסחר בזהב ישן או מעובד לא נאסר.

משפט

נכה נגד אלמנה

כל אדם יודע עם מי ימצא לבר במקרה סכסוך בין נכה או אלמנה-מלחמה לבין אורח בענין דירה. אך את מי לאהוד בשעה שצד אחד בסכסוך הוא נכה-המלחמה, והצד השני אלמנה-מלחמה?

קרו לא פעם מקרי קיפוח נכים או משפחות חיילים שנפלו בקרבות. והנה אירע מקרה, שבו שני הצדדים — נפגעי מלחמה. גברת קמחי ושני ילדיה גרים בשכונת אבר בכר בירושלים באורווה לשעבר, ללא מים ונוחיות, שנבנתה לפני כ-70 שנה. בעלה, שהיה חבר ההגנה, נוסר ב-1936—1942, נפל בקרבות על ירושלים בדיר אבו טור. אגף השיקום של משרד הבטחון בירושלים לא הצליח, למרות מאמציו, למצוא למענה דירה אלא בדיר אבו טור. האשה לא הסכימה לגור בשכונה שבה נפל בעלה. לפני שלושה חדשים מתה דודתה של גברת קמחי, שהשאירה דירה פנויה ברחוב אילת

ראובן נוחומובסקי להתקפה טוטלית על הסעיף בחוק הפלילי המסל בהוצאת דיבה. אותו בוקר הקדים נוחומובסקי את ניתוחו הפורר מלי בנאום עקרוני קצר ופרטי נגד דוד כ"ן גוריון. ראשית כל, אמר הסניגור, „כיצד נערך המשפט הזה אם ראש הממשלה לא נעלב? לדבריו, הושמע בבית המשפט, בש"ע שהעמד על דוכן העדים, אין הוא יכול להעלב ע"י קול העם. אם כן — אני צריך לבטל את המשפט מאחר שב"ן-גוריון עצמו קבע כאן שהוא לא נעלב, ואילו התביעה אר"מרת שהוא אמנם נעלב.“

התובע, קולין גלקמן, סגן פרקליט המ"ד, בעל המבטא האנגלי, האדם הגבוה ביר תר (בקומתו) בין כל אנשי משרד המשפטים, וכנראה גם בין כל הפרקליטים, ישב בשקט סטואי כמעט. חייך והאזין לנאומו של הסניגור, כאילו לא היה זה ענינו. הסניגור טען, כי המשפט הזה הוא „עוד משפט אחד של ב"ן-גוריון, ובכלל הוגשה התביעה הזו במטרה אחת: לדכא מפלגה אחת — מק"י. מכאן ואילך פתח עו"ד נוחומובסקי בניתוח מקיף ומסובך למדי של החוק הישראלי בד"בר הוצאת דיבה.

בס"ך-המלך, הפסקה: אם לתרגם את דברי סימפוזיון אלה של הסניגור לשפה אנגלית, הרי האחראים היחידים להוצאת די"בה (כשהמזכיר בעתונות) הוא — מוכר הע"תונים. החוק הישראלי מדבר על „גרימה, הדפסה והפצה“ אולם לדברי נוחומובסקי אין בסעיפי המשנה כל הסבר שיתקבל על הדעת, כי „הגרימה“ נעשית על ידי עורך או עתונאי, וכן אין קשר חוקי בין הכתיבה לבין ההד"פסה. מכל זה יוצא כי רק ההפצה של דיבה היא מנומקת. ומכאן שיש אולי לתבוע לד"ן את מוכרי העתונים אך לא את אנשי קול העם.

בטיימו את נמוקיו אלה פנה הסניגור ל"תונאים באולם העיר: „זה משהו שבביל"כס. זה צריך לעניין את העתונאים.“ ברצו זה קם ממקומו התובע גלקמן, ביקש לומר משהו, אך בטרם פתח פיו כבר היו לסניגור חצי הריסר נימוקים כנגד מה שרצה להש"מיץ, למרות שנתברר, אחר כך, כי מר גלקמן עמד לבקש מבית המשפט שיכריזו על הפסקה קצרה.

באפריקה יש כושים: אחר כך הת"נהל ויכוח בין הסניגור והתובע. הם דיברו משהו על תולדות החוק. אמר נוחומובסקי: „חברי המלומד שהוא חניך החוק האנגלי...“ קם גלקמן ממקומו והעיר לו: „חברי המלו"י

בכמה שפות, המטיר על השופט תריסרי טעיפים, ציטט פסקי דין רבים. תרגם מלים מאנגלית לעברית ולהיפך, דיבר בקול רם שהלך וגבר דוקא כשהדברים היו יבשים כגון: „סעיף זה זה משנה זו וזו!!!“ אכר השופט גינוסר בשקט: „על מי אדוני צועק היום? אני שומע היטב, גם אינני קשה"הבנה.“

הסניגור הצטחק, אמר „סליחה“ ופתח ב"פיאסיימו, אך מקץ חמש דקות נשמע קולו בכל פרודורי בית המשפט המחוזי.

פנעים

אסון אחד מספי

לפני כשנה ועזעה טרגדיה משפחתית את כפרי הדרוזים בגליל, שעה שנודע כי אשת שפיק אליאס, כוהן הכפר עוספיה, נמצאה הרוגה במטחה כששני קלעי כדורי רובה ציד תקועים בבטנה. יתר על כן: ההרוגה היתה בהריון, בבטנה נמצא עובר בחודשו הרביעי.

הזעיק מיד את חברו לדירה, ריפורטר ל"ץ-נים פליליים, ביקש ממנו פעולה מיידית. ה"ריפורטר, שדרכו עוברות יום-יום עשרות ייעוץ מסוג זה, לא הודע, הוא היה מומ"ח: הוא ידע מה הם הסיכויים לגילוי הגניבה, הוא ידע מהי הדרך, מהו הרקע של הגניבה של כל-ירכב, הוא ידע מי ומי הם הגנבים של כלי רכב, מה הם עושים בחל"קים, הוא ידע סטטיסטיקה: כמה אופנועים נגנבו בשנה האחרונה. ורק דבר אחד לא ידע: כיצד לגלות את הגנב ולהחזיר את האופנוע לחברו-שכנו. בכל זאת החליט לפ"עול במידת האפשר, הרים את שפופרת ה"לפון, החל „לפעול“.

הוא ידע את הכתובת: המוקד. המוקד הוא המרכז, אשר משם נשלחים המברקים לכל הארץ בענינים דחופים. כדי לחסוך עבר זה ופרוצדורה הודיע גם מיד ליומנאי שיפתח תיק, ירשום תלונה. כעבור כמה דקות נש"לחה הודעה לכל תחנות המשטרה בארץ. זה הכל. הריפורטר הלך לסעוד את ארוחת הצ"ה.

אשת הכוהן שפיק אליאס, אחרי הירצחה

הח"י טוב מן המת

הריב, בלבו חשב: „ניחא, כל יום עושים את זה במאה ענינים.“ **הוא לא השתגע:** אולם להפתעתו הגדולה צלצל כעבור שעה הטלפון בביתו. קצין המשטרה מועבר השני הודיע, כי האופ"נע, „כבר נמצא בידיו“, יתכן שהפעולה לא היתה מסתיימת בהצלחה כזאת אלמלא רוע המזל של הגנב, שיצא לטיול לחיפה. רצה הגורל ורוכב האופנוע התנגש בכוכנית משא ליד כרכור, נפצע, הועבר ל"מגן דוד אדום“, נחבש והלך ל"ו. האופנוע נשאר במ"הפרטים שרטטו, צילמו, רשמו. לפתע אמר אחד מהם: „מענין מאד, המספר הזה של האופנוע נשלח זה עתה ממטה המשטרה בתל"אביב. רק אז הבינו, כי יש לחפש אחר הפ"צוע, אך הוא כבר הסתלק.

המשך העבודה נעשה באופן אוטומטי על ידי המחלקה הפלילית. הפעם נשלח תיאור האיש, במידה שזכרו אותו אנשי „מגן דוד אדום“ ובסוף המברק פסקו: „חבוש ברגלו הימנית, סריקות על היד השמאלית, תחבושת על המצח.“

ל"ד באותו מוצאי-שבת, על שפת ימה של תל-אביב, נעצר אחד השוטרים, הסתכל באדם שישב בבית קפה. „הכל מתאים, רק התחת בושט על המצח איננה.“ ניגש, ביקש סליחת האיש, שישב בחברת בחורה, „מה אתה רר"צה?" שאל האיש החבוש. השיב השוטר: „רק לדאות אם יש לך סריטות על הידים.“ הסריטות היו. „איפה התחבושת?" שאל ה"שוטר והצביע על המצח. הבחור שכח כנראה מה מתרחש כאן, לא תפס את הענין, אמר: „השתגעתי, להשאיר לי את העסק הזה על הפנים?“ הוא נעצר.

הבחור היה עדין: למחרת בבוקר, בתחנת המשטרה בתל-אביב, היו השוטרים כמעט מוכנים להשבע, כי נפלה כאן טעות. הבחור הצעיר היה אדיב, דיבר בעדינות, הכחיש את הכל. אמנם בשעה זו כבר היה התיאור המלא של האדם, שישב בתחנה, בדרך המטה: תמונות, טביעת האצבעות. זה היה פושע מועד, בעל עבר עשיר מאד. הורשו למשטרה מומן. אך מגין ידע זאת שוטר השו"מר על עצור אחד שחשוד בעבירה? בינתיים ביקש העצור בעדינות וכמעט בל"חש של אחד המתבייש לדבר על ענינים אלה, כי הוא רוצה להכנס לחדר השימוש. השוטר נתן לו ללכת. משם לא חזר. אחר כך נתברר, כי אברך המשי טיפל ברשת הברזל שמעל החלון, האשאר בכל רע: באמצע היום, בתל-אביב שלו הוא היה חסר אונים. הוא

החשד נפל על שפיק סבע אל-חאון, בן אחיו של הכוהן, עליו התהלכה השמועה בכפר כי הוא מקיים יחסים אינטימיים עם אשת אחיו.

שפיק הובא באוקטובר 1950 בפני ביה"ד המחוזי בחיפה ואחר שורה ארוכה של ע"ד יות בא ביה"ד לידי מסקנה כי אמנם רצח את אשת אחיו. הוא נידון למות.

סניגורו של הנאשם, עורך-הדין ב"י-ישראל, הגיש ערעור על פסק הדין לביה"ד העליון. הערעור נדחה. בהחלטה נאמר כי אמנם נמ"צאו סתירות בין העדויות השונות, אך אין ביה"ד יכול להתערב בשאלת נאמנות העדים והוא סומך בענין זה על בית המשפט המ"חזוי. עורך-הדין חזר ופנה בבקשת חנינה אל נשיא המדינה, צרף לבקשה את מכתב בעלה של הנרצחת:

„אחי הוא אדם צעיר ומלומד, אשר טיפולו וחניוכו עלי ועל אשתי מקטנותו — לאחר פטירת אביו. התנהגותו היתה טובה תמיד ביחסיו עם בני המשפחה ואנשי המקום. אני אחיו, ויחירתי על זכויותי, ואסלת לי היות ואני איש דתי, ולפי מנהגינו עלינו ל"ס"לוח לאלה שגרמו לנו רעה.“

הן אני והוא מדם אחד, ואני גדלתי כאחד מבני. החי טוב מן המת. ומספיק לי אסון אחד ואני רוצה באסון שני. האלהים יודע אולי קרה לו ועזוע עצבים ומתוך כך עשה את המעשה. אני משוכנע כי מעשהו זה נעשה בלי שכל ומחשבה תחילה, היות ולא מתקבל על הדעת שירצח בכונה תחילה את אשת אחיו הגדול, אשר הוא חייב לה כל כך הרבה, שגידלה אותו כאם.“

על המכתב היו חתומים, כממליצים, חברי הרבנות הראשית בחיפה, מוכתרים, וראשי דת נוצריים בחיפה והסביבה.

השבוע באה התשובה: נשיא המדינה השי"תמש בסמכותו לפי סעיף 6 מחוקת המעבר, המתיק את דינו של הנאשם ל-15 שנות מאסר.

תחבושת על המצח

הידיעה נפוצה מהר בקרב העתונאים. הפ"עם לא היתה זו ידיעה שיגרתית, שאותה יש לבדוק, להגיש לדפוס, להכניס לעיתון. הפעם היתה זו „עובדה אישית“. אלמוני, שהסתגל למעונות העתונאים בשכונת יד-אליהו בתל-אביב, סילק אופנוע, שעמד בחדר המדרגות, והוא רכוש של איש היפה, שבא לבקר את ידידו העתונאי בתל-אביב. המארץ הרגיש בכל רע: באמצע היום, בתל-אביב שלו הוא היה חסר אונים. הוא

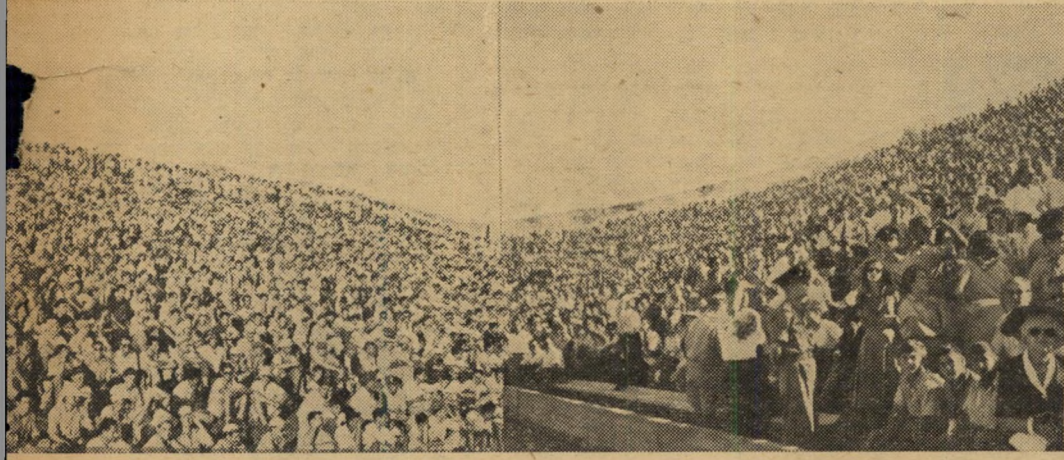

מד טועה, איני חניך החוק האנגלי אלא החוק הדרום-אפריקאי.“ נוחומובסקי: „חברי המלומד לא שינה הרבה בהערות, זהו חוק אימפריאלי.“ גלקמן: „חברי המלומד טועה טעות יסר"די: החוק כדיום אמריקה מבוסס על ה"חוק הרומאני-הולנדי.“ נוחומובסקי: „חברי המלומד יסכים כי זה לא משנה הרבה כי באפריקה יש כושים ואותם אפשר תמיד לזרן לפי כל חוק.“ כאן הצטחקו הנאשמים. המלים על חוק אימפריאלי-בריטי והכושים ללא הגנה מצאו חן בעיניהם. **על מי אדוני צועק?** הסניגור נאם כ-4 שעות רצופות מצויד בספרים רבים,

46 בתל אביב, כל יורשי המנוחה הסכימו לתת את הדירה לגברת קמחי, סברו שיקבלו את הסכמת האופוסטרופוס על נכסי נפקדים — בעל הדירה. גברת קמחי נכנסה לדירה. אגף השי"קום עזר כמיטב יכולתו. בינתיים הוציאה המשטרה, באמצעות משרד הבטחון, מדור ההפקעות, צו דיוור עבור שוטר, נכה מלחמת השחרור, רחוק עם מש"פחה. מפתח הדירה נלקח מידיה, השוטר נכנס. מי עדיף? את זאת יצטרכו לקבוע השופ"טים, שיועמדו בפניו בירור קשה וארוך. **האשם: מוכר עתונים** כאשר הגיע המשפט נגד קול העם, העתון הקומוניסטי, לשלב הסיכומים, עבר ער"ד

הרחובותי והסקוטי: הרחובותי משה ליטבק מתרומם להקדים את החלוץ הסקוטי קופלנד.

הכדור שהרעיף 40000 לכבות: פלוול עבר בצירוף יפה את הגנת "מכבי" ויצר לעצמו מצב נוח לבעיטה. ליטבאק ואלי פוקס מנסים לשים רגל אך פלוול הזריז, מטובי שחקני "דנדי", הקדים אותם.

כדור אחד.

(ראה פרטים)

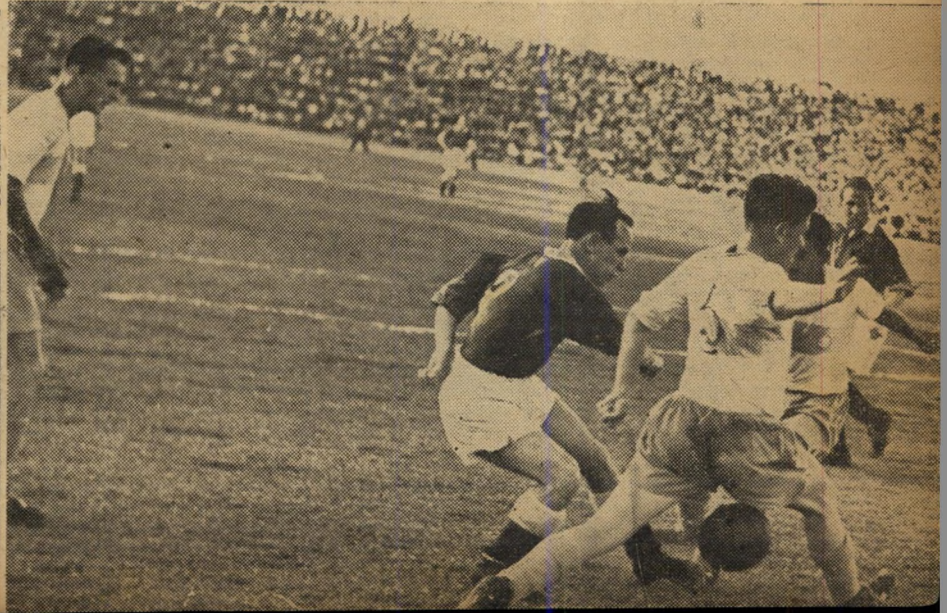

האישי ומפעלו ויזמתו. חבל ש

האחראי על קבלות הפנים. גאלאסלי — משיב דברי ברכה קצרים בשם האורחים הוא ידע שרוצים לשחק.

הקבוצות מופיעות. הדרך מחדר ההלבשה למגרש אינה ארוכה ביותר. שתי הקבוצות צריכות לחצות קודם את התעלה (בלי דגים) כדי לזכות למחיאות כפיים.

ארבע רגלים עמדו בפרץ: שוב פעם פלוול מנסה לפרוץ, אך שניאור וחליבנר אינם נותנים לו לעבור — שלחו ארבע רגלים כדי לחסום את הדרך.

פלוול עבר: פשוק הרגליים בא להבטיח את הכדור מרגליים הנדחקות מהצד. הציר הכריטי מתכבד בכניסת הפתיחה (למטה)

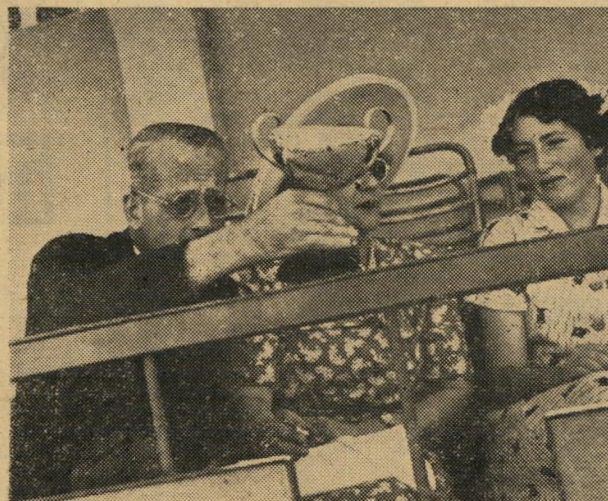
שנים חוסמים מקשר: השוער בנדורי מתכונן אך שניאור ופוקס חוסמים את המקשר הסקוטי.

80000 עינים

(לאים במדור ספורט, עמוד 12)

הכדור שהתננד בקצות האצבעות: שוער מכבי — בנדורי — שלח ידו לגובה אך הכדור עדיין מתנדנד בקצות אצבעותיו. ליטבאק שומר על קופלנד שלא יניע רגלים

הכל ישנב. אורחים נכבדים לא חסרו במאורע. וכי מי מוותר על מפעל ראשון באיציטדיון?

גברת קריניצי מתבונן בפרי מרצו דאג שיהיו נאומים קצרים יותר.

הכדור עודה מעזי לראשים. אלי פוקס שלח רגל לפנים ופלוול שלח רגל לאחור אך הכדור אכזב את שניהם והתרומם לגובה. לפעמים הוא נפל לתוך תעלת המים המקיפה את המגרש.

האדם ועבר לאגם הגדול

בוקר אחד שבוע שעבר ירד מאירון, שהגיע ללוד משטוקהולם, אדם רזה, צנום, קטן-קומה, אף גשירי ובעל עיני תכלת גדולות, עמוקות ועצובות מאד. פרט לצבע העיני והקומה הקטנה היה משהו בדמותו של האיש שהוכרז את פגגיו, משהו עצוב, עצוב ובלתי רגיל. לידו היתה אשה זקופת קומה, בעלת שער בלונדי כהה. הונג הביא אתו שתי מוזרות, אחת מהן מלאה תיב, ניגש לאיש גב המכס ובקורת המפאסטרטים. האיש נתן מראש מלא המהון בכת לוינה, אמר בלחש: "בטיבא, כל אלה, כל פקודי המכס - הם יהודים".

תוך שעות מספר ספג הונג פרוידנטל כל כך הרבה "אווירה" עד שהם החלו להלל יל"ש שבת את המון של המדינה הצעירה, בפרט: הלכנייה עשתה וליצנו רושם גדול" גילתה אשת המנצח במסיבת עיתונאים שנערכה בו ביום בבלון קטה'דן בתל אביב. סידי וילקנסון, מוכירת החוץ של התזמורת הישראלי ותושבת קבועה של תל אביב, ניסתה להשמיע הסתייגות, ביקשה לומר משהו כי עין: "בפרט כשמוסיפים לה תות שדה", אך אי אפשר היה להזיז את האורחים מעמדתם החיובית כלפי המוצר הישראלי הלאומי.

זה התחיל בנירנברג: תולדותיו של היינץ פרוידנטל מימי נעוריו כוללים פרט בלתי רגיל: בבית הספר בנירנברג (לשם הגדה משפחת הרב מנצח לפני 45 שנה) היה מורו לא אחר מאשר - וילוס שטרייכר. כר אותו זמן לא חשב עוד על השטרירה, אך הרעל כבר היה בלבו. לא היה זה שמו של צורר היהודים, שהספיע על דרך חיה, מספר המנצח בהלצה. הוא פנה אמנם לכלי קשת, אך ללא קשר עם שטרייכר (שטרייכר "כ" בגרמנית: אחד המנגן בכלי קשת). תחילה היה כנר, אחר כך מנגן בוויולה, אחר כך מנצח, ואחר כך (משום שלא יכול היה להתפרנס מניצוח) הפך לכנר ראשי בתזמורת. דרכו של מוסיקאי זה עמדה בסיומן מורת.

היינץ פרוידנטל, מנצח כמו בשך ודס

אותה טראגדיה של הימים שלפני הגיע היטלר לשלטון, אך החל לעלות בסולם הקאריירה ירד הפחד על האנשים. הרעל הופץ על ידי מורו לשעבר של פרוידנטל. המנצח נסע אז לשווייץ, החל שוב בדרכו: כמנגן בוויולה. באווא של היטלר לשלטון כבר מצא את פרוידנטל בשבדיה, שם פתח בקאריירה כמנצח, אך מיד עם זה החלו גם הצרות לאיש שית. זרם של פליטים מגרמניה נהר לארצות סקנדינביה והוא, המוסיקאי, היה מרכז העניינים הללו.

אדם במקום פרימוונה: על חייו כמוסיקאי סיפר בפשטות, אשר מומן לא נשמעה במסיבות התזמורת. שלא ככוכב בים מאמריקה, דיבר המוסיקאי הזה כמו בשך ודס: לא זיכר רק על עצמו כי כמה הוא עסקו, כמה טיטוס שעליו לעשות בעונה זו על אף שהוא הרוג, לא פנה כל רגע למוכירו בשאלות "מה יש לנו עוד היום?" כדרך המוסיקאים הפרימוונה המאוהבים כל כך בעצמם. כאן ישב בו אדם, שכולו אדם. אפשר היה להרגיש בכל מלה מה עצוק קש"רו למוסיקה. "בקיץ", סיפר פרוידנטל, "כאשר אנתון עייפס הרביעי והציוני הברודי, אנו מהיגים הרחק הרחק מהבית, מעבר לאגם הגדול. לשם אין באים כמעט אנשים, שם אפשר לנו".

האוזנים המשפחה והגביע

תל אביב - יפו העיר לצבי לבון איש מפא"י במועצה, כי מוטב וימנע מהוכרת אוזנים שאותם מבהיל, כביכול, סגנון ה"ר" משה כהן, בא זה והסביר, כי אחיו של חבר המועצה המפא"י הוא פנחס לבון, שר החקלאות (והמוון). הדואג בכל כוחו להגברת מספרם של האוזנים במדינה.

אליאנור רוזבלט, רעיית הנשיא המנוח, העלתה, בהופעת רדיו, זכרונות משפחתיים, קבעה כי פנחס לבון, רוזבלט ביכר את סרטי "מיקימאוז" על פני הסרטים האחרים, חיבבם במיוחד ודאג לכך שיוצגו, לעתים תכופות ביותר, בבית הלבן.

שעה שפאריס אל-חורי, נציג סוריה בא"מ, הודיע כי בגלל גילו (72) הוא פורש מכל תפקידיו המדיניים, מצא דרך מתאימה להשאיר את משרתו במשפחה: דאג לכך, כי אחיו, פאזי אל-חורי, ציר סוריה בחושיג'י טון, יירש את מקומו, ייצג את סוריה במועצת הבטחון, בתלונותיו נגד ישראל.

כאשר כומר הכנסייה האוסטרית בעיר העתיקה, ירושלים, ערך תפלה חגיגית לרגל נשואי אוטו פויהאכסבורג, הנסיך הרוטטרי הטוען לטע הממלכה האוסטריו-הונגרית שנתפוררה ב-1918, הביע אחד ממשיקי או"ם הנוכחים, כשנודע לו כי אחד מעשרים ושמונה תוארי אוטו הוא תואר "מלך ירושלים", את חששו שאילו בא ירושלימה, היה נזקק לרשיון מיוחד מאת סגן-אליה שאה רמת, קצין המטכ"ל לוועדות שביתת הינשק, כדי לעבור לצד הערבי של "ממלכתו".

סגן ראש עיריית ירושלים, הרב משה גליקמן-פרויש, נכשל באמיתה היסטורית: כאשר הכריז, באסיפת מחאה נגד כליאת הצעירים הדתיים, כי בימי המנדט לא היו יוצאים יהודי לשבת, שעה שערב עברו, תמה איש מהקהל: "ומה עם הרב פישמן?" - טרם שובו לישראל אלץ משה שפירא, שר הפנים שיצא לארצות הברית כדי להתריע על רדיפת יהודי ישראל הדתיים להגן על התנגדותו בקשר למיעוט ישראלי אחר: קראי אידים. כאשר נשאל לסיבת סירוב לאשר הוצאת יומנים באידיש, לא מצא תשובה נאותה, הסכים להרשות הוצאת יומן אידי אחד.

16 שנים אחר מותו המסתורי, בעת התנגשו, שעה שרכב על אוטו, של מומאס ארווארד ("שבעת עמודי הכ"מיה") לורנס, איש ערב, פרסם אחיו ארנולד את ספר זכרונותיו האחרון של "טי. אי.", אך הגביל את מספר הטפסים לתריסר, במחיר 125 לירות הטופס, כדי לא להזיק, בגילויים המובאים בספר, לאנשים שעדיין חיים כיום. יזרר ("חברת חזעה") סמילנסקי, ח"כ וסופר, שנתפרסם לאחרונה בביקורת קטלנית, חסרת בסיס, שניתכה עליו מעל גבי דפיו הספרותיים של "הארץ", לא התחשב בה במיוחד, בלש, שבוע, כח"כ יחידי בהרפתחו: מדי קוץ, שהרכבם: מכנסי חאקי קצרים, חולצה כחולה, ועליו קצינים (שני שליש), גרבי צמר.

בשעת הדיונים על העלאת מחירי הנסיעה ב"דן" נודרו ח"כ אחר, סגן ראש עיריית תל אביב - יפו, דוד צבי פנקס, השמיע משחק מנגינה בגנותו את תאורת ההתפשטות של קואופרטיב התחבורה התל אביבי: "אינני מבין למה "דן" צריך לשלם מן ועד אילת". - אחר שפע מחנות, כיבודים ומוזרות לבי. גיי, בשעת סיורו בארצות הברית, הגיע תורה של אשת ראש הממשלה, פאולה פרידמן: מזכרת הנשים הפעילות במגמת היהודים המאוחדת: גביע כסף.

הגידושין הנכדה והפסיק

שישה שבועות לפני אישור גירושיה מעלי האן נתפנתה ריטה ("גילדה") היוורט, לקריאה בספרים, ריכזה תשומת לבו בשני כרכים, שזכו לתפוצה רבה בארצות הברית: "עוצמה בעזרת מחשבה קונסטרוקטיבית", "מדריך לחיי אושר".

אחר 17 שנים של חיינשוואן חסר-דופי החליט גרי קופר להיפרד מאשתו, בלא למסור הסבר כל-שהוא. עורך הדין שהתוודע על פרידתם וחלוקת רכושם נימק צעד זה, המשמש תחילה לגירושיה, בהתאם הקטלית של ריקי קופר, אשתו (לשעבר) של גרי. -אחר שגרופה גרבו לא שבעה רצון מתסרטי כל שהוא משך עשר השנים האחרונות גוייס ל"הן" (בתוככי אסיה) גזנת, עלתו ואיש-מסעות, להוליכו על-ימנת לחבר

כיום, שר הדתות יהודה ליב הכהן מימון, שנעצר ב-29 ליוני 1946, בהיותו ממלא מקום יו"ר הדתות הסוכנות היהודית, על-ידי כחות צבא בריטיים, למרות קדושת השבת, שביקש לא לחללה.

חסריט בעל רקע אירופי שיוודא את הופעתה מחדש של כוכבת הקולנוע השוודית הברנית ביותר.

כשנולדה נכדתו הראשונה של פריי ציסקו ("אלקאודיליו") פרינקל, רודן ספרה, קבע לה, כראוי לבת בתו של גנרל ספרדי השליט בממלכה הספרדית-מלך, מערכת שמות בעלת שמונה חלקים, אך הציע להסתפק בימות החול בשם הראשון: מרייה.

בן גנרל אחר, ארתור מקיארטור, צויין לשבח על-ידי מורתו הפרטית, אלמנת דיפלומט בריטי, שהדגישה את כשרונו הרב למוסיקה ואת ריבוי גגיאות הכתיב של חניכה בן 13.

כד מהעבר הרחוק עלה החודש זכרו של וויטוריו עמנואל אורלננדו, אחד מארבעת הגדולים (ליוד ג'ורג', קלמנט, וילסון, אורלנדו) שקבע, כראש ממשלת איטליה, את חווה השלוש של חורסי: אחר סדרת הרצאות בסציליה, שב, בטיסה, לרומא, חגג בה את יום הולדתו ה-91, כשהוא "בקו הבריאות המושלם".

כאשר פקעה סבלנותו של פרי ג'ורדי האלד נהרו, ראש ממשלת הודו, מהתנהגות הפרועה של בני מפלגתו, שהציפו את רצפת אולם כינוסם בקליפות בנגנות, נקט בדוגמה אישית: ירד מספסל המנהיגים. ליקט את הקליפות, הטילן לפני האספה.

כשאלוה-איר אהרן רמז, בן שר התרבות והחינוך המנוח, שב מארצות הברית, קידמו את פניו בהחלטת המשד: קריאת כל ציפי התרבות המקומיים על-ידי הממשלה במעברות על שם אביו - "אוהלי דוד". - חיים רדי, המזכיר הכללי של משרד החוץ, פנה לראש ממשלה, מוכיר הממשלה, ביקשו לתת בינו לח"כים היוצאים לחוץ לארץ, למנעם מביקורים אצל ראשי השלטון של מדינות חוץ וממסירת הצהרות מדיניות בטרם יעזרו עם נציגי ישראל באותה מדינה. - משה שרת רבה-תפקידים (בין הש"ר אר: מ"מ ראש-הממשלה, שר-הבטחון, שר-החינוך) הקפיד למרות כל טרדותיו: שעה שקרא את נאומו בו נימק את כשלונו החולה, עצר, שלף עפרון, הוסיף פסיק במקום המיועד לכך, שהושמט על-ידי כתבנית השר.

הדולרים הנשיקה והטרקטור

אנשי הוליבוד החליטו, בגלל ירידת הכנסות קופותיהם, לקצץ במשכורות, התגאו במפיק הסרטים רייז זאנרק שהסכים לוותר על מאה אלף דולר ממשכורתו השנתית, העולה על רבע מיליון דולר.

אחר הופעות פאר בבוניוס איריס יצאו אויטרה והואן פירון לארבעה ימי חופש: שה בחותם הפרטי, לבשו צנע - חואן: מכנסי רכיבה (לשם הקלת טיולו בין כלבינו, אפרוחיו ובנות היענה שלו), אויטה: מכנסים רפוטות (לשם הקלת עבודות הבישול, טיגון הביציות, אהובות חואן).

עורכי העיתונים מישראל ששהו בארצות הברית, גילו בחדרו של אבא אבן, שגריר ישראל בושינגטון, שלוש תמונות: הגדולה - של נשיא המדינה, הבינונית - של ראש הממשלה, הקטנה - של שר החוץ, נמנעו מהוספת פירושים.

פחות טוב היה חלקו של ארתור לוריא, קונסול הכללי של ישראל בניו-יורק: אלמוני צלצל למרכזית הקונסוליה, איים בפיצוץ הבנין חוץ עשרים דקות. אחר בהלה ראשונה, השתלס לוריא על המצב, מנע את המשטרה מהתערבות: "כבר היו לנו מקרים כאלה".

וינסנט אוריול, נשיא צרפת שתום העין שונא מראינים למיניהם (רדיו, קולנוע, טלביזיה): כאשר נתבקש לקבל לראיון את נציג שירות השידור האיטלקי ניצל את חוקת צרפת התובעת את אישורו המקום של שר החוץ לכל הופעה נשיאית בפני מאויני חוץ, ומשלא קיבלו, כאות ידירות מרוברט שימן, ניצח בכך את המראין האיטלקי.

כאשר שוגר ריי רובינסון, המת-אגף האמריקאי הכושני, עמד להופיע במסבת החברה הצרפתית למלחמה בטרסן, תעה בסבך התנועה הפריסאי, אחר בחצי שעה, אך הצליח לרכוש את אהדת כל הנוכחים כש'נחפו, אחר נאומו צרפתי קצר והכריז: "היי, עלי לנשק את גברת הנשיא".

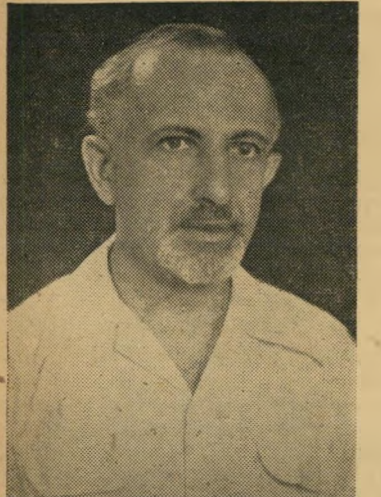
יגאל ("אם יש צדק") מופינזון, כו' תב מחוזות וסופר, בעל משק במושב בית-שערים, מיוג את עיסוקיו: כשכר סופרים עבור הצגת מחזות "בערבות הנגב" באוסט'רליה גבה טרקטורנינס, בו יסתייע בעיבוד חלקתו במושב.

ארמירד אמיליו פריי, מפקד הצי האיטלקי, גילה את צרותיו כמסיבת עיתונאים: אחר שכתו ציו קוצץ, בהתאם לתנאי חווה השלום, שציעים אחוה, נותר עם שלושים וארבעה קצינים גבוהים, בדרגות אדמירלים, כשאניו יכול להעסיקם בפיקוד 25 אלף אנשיו.

30 מיליון מגמגמים

ד"ר שמחה לב הוא חניך אוניברסיטת וינה, גבה קומה, מהיר דיבור, משופם ובעל זקן סנטר, מלבד זאת ריפא בשיטותיו המיוחדות כשמונים אחוז משבעת האלפים החולים מח' לות נפש בהם טיפל בעשרים וחמש השנים האחרונות.

כאשר בן החרושתן הוינאי סיים את לימודיו באוניברסיטה ורצה להתעסק בפרקליטות, נתקל במכשול, שלא חשב עליו: בגמנו. בן ה-27 היה מיואש, אחר חמש שנות לימודים, בהם הצטיין, היה ברור כי כאדם

ד"ר שמחה לב, מנאיכט כמו כל הפרעה נפשית

כבד-לשון לא יצליח במיוחד כעורך-דין, לא ימשוך לקוחות, לא ישכנע שופטים. נקמת חומרי הנפץ: אחרי שורת טיפולים ממושכים (וקרים) אצל טובי רופאי וינה, אצל פסיכואנליטיקאים בעלי שם-עולם, תלמידי פרויד ואדלר, החליט ד"ר לב לצלל את ידיעותיו בפסיכולוגיה שרכש באוניברסיטה (ובשעת טיפול הרופאים) ולרפא את עצמו - על-ידי עצמו.

אחר שהסתגר חודשים מספר בביתו, הרהר, ביק את עצמו, הגיע לכלל מסקנה: כל גמי גום (ובדומה לו כל הפרעה נפשית אחרת) הוא ביטוי ל"חומרי הנפץ": רוגז, שנאה, קנאה, שהצטברו בלב האדם.

במקרה האישי היתה זאת נקמתן של המכות האכזריות שהוכה בהיותו חניך "חדר" בפולין, בימי ילדותו, אי התגשמותן של שאיפות לאידיאלים שלא ניתנו להישג. התרופה: טיפוח השקפת עולם אחרת, שתסלק את "חומרי הנפץ".

השיטה: כל אדם הוא אנוכי ביסודו, וכש' הוא מתוסבך הוא ברוגז עם העולם, חושב שכולם מתכלים לו. לכן על הפרט ללמוד כי אין הוא (כפרט) מרכז העולם.

פלא משפחתי ובינארצי: כשהופיע לראשונה, אחרי חדשי התבודדותו, אחר שריי פא עצמו, כשהוא מהיר-דיבור ושותף-לשון הפך פלא משפחתי, נטש את הפרקליטות, הת-מסר לריפוי חבריו לסבל.

אחר שיעיתונאי וינה וחוקץ לארץ שוכנעו על-ידי הצגות מעשיות של שיטתו, הופך בקשות, ביקר ברוב ארצות אירופה, ריפא מנגממים שבאו מקנדה במערב, הודו שב-מזרח.

ב-1935 עלה ארצה, המשיך בריפוי המגמגמים, סייר במרחב, הפך חביב החברה הק' הירית אחר שריפא מנגמו של בן-סנטור מצרי. בתל-אביב, בה התיישב סופית, המשיך לשכלל את שיטתו, הרחיבה כמצעי טיפול לשאר תסביכים נפשיים.

שיטתו, שהפכת תורה, הכריזה כי ביסוד כל הפרעה נפשית מונח תסבך נחיתות: כי לוקן אפשי רק על-ידי הסתכלות נכונה בזולת: ייצור אנשי עלוב, הראוי למחילה, לא לשנאה.

בדרך זאת ריפא אנשים שנפגעו בהפרעות מיניות, כאינונות, בהפרעות אחרות: אימת הציבור, דיכאון, שנאת הבריות. נשימת המון הרוחני: לבסוף הגדיר את תורתו, כינה אותה "מגמגמים" מלשון מן המדבר, מוון רוחני בו כל טיב וכל טעם הוציו לאדם.

מפיתוח תורתו, מניקטה בשיטות אלה, מהמון של מאות קוראים חתומי וקוני ירחון המנאיכט, הגיע שמחה לב למסקנה הכללית, הרחבה, ששימשה יתרון, לדעתו, גם בסכור-כים הבינלאומיים: אדם רוגז וזה אינו טוב לו ואינו טוב לסביבתו: אדם רגוע וזה אינו טוב ליקף את רוגזו ברחמים, אהבת הזולת - טוב לאותו אדם, טוב לסובבים אותו.

ברית המועצות חסרה רפובליקה

יהודי ברית המועצות הם הקיבוץ היהודי השני בעולם בגודלו, וידוע עליהם פחות מאשר על הפלשים בחבש או היהודים הארו"מים בהודו סין. מזה שנים רבות, הפוסק כל מגע בין יהודי ברית המועצות ובין היהודים בארצות אחרות. מאז הקמתה של מדינת ישראל, זכו רק שלושה אזרחים ישראלים לבקר במוסקבה (מלבד הנציגים הדיפלומטיים); שנים לושם השתתפות בוועידה ב"ג לאומית; השלישי, סוכן סרטים סובייטיים למטרות עסקיות.

שאלת הירות רוסיה היא, כיום, השאלה העדינה ביותר של מדינות החוץ הישראליות. טוענים, שלא ניתנה ליהודי ברית המועצות הזכות לעלות, הם עוזבים את בתיהם בין ליל כאיש אחר. גוי ממשלת ישראל בסתר ליבה, מאמינה, בדעה זו — אך אינה יכולה לעול על פיה, בלא לפגוע פגיעה ניצחת לשיה עם מנהיגת הגוש המזרחי.

האי האמת מאחורי הערפל התעמולתי? מהן העובדות הניתנות לבדיקה? מחלקת החקר של העולם הזה, שאספה ומיינה עובדות אלה במשך כמה חודשים, מוסרת את הסיכום הבא:

עסקני תרבות: ערב מלחמת העולם השנייה היו בברית המועצות 4.5 מיליון יהודים בקירוב, רובם באוקראינה. מספרם כיום אינו ידוע; לפי אומדנה הוא מגיע לשלושה מיליון. יהודי אוקראינה הושמדו ברובם בשנות המלחמה. עתה מפורזים היהודים על פני רחבי המדינה.

הריונים הגדולים הם בערים הגדולות (במוסקבה: כמעט 300.000 מתוך 4.000.000

המפלגה המחוייב והעירוניים, וביחוד בין אנשי הדור הצעיר, אין כמעט יהודים. מורג שות נטיה, מצד הממשלה הסובייטית, שלא למנות יהודים לתפקידים "בולטים", פן יעורר הדבר אנטישמיות. הקיימת אנטישמיות רבה בברית המועצות? האנטישמיות אסורה לפי החוק, עבריינים צפויים לעונש של כמה שנות מאסר, לכל הפחות. אולם מאמצי השלטונות למגר את האנטישמיות לא הוכתרו בהצלחה שלמה, כפי שהוכיחו מאורעות מלחמת העולם השנייה, לא רק בשטחים שנכבשו על ידי הגרמנים, ישנו עובדות, המעידות, כי הממשלה הסובייטית מתחשבת (או נאלצת להתחשב) בהלכי הרוח האנטישמיים, הנפוצים עדיין בחלק של האוכלוסיה.

אין הנרלים: לפי התחוקה נהנים היהודי

ממשלה הסובייטית מעולם לא התחייבה לה קים מדינה יהודית גדולה במקום הזה. לפני שניגשו לביצוע התוכנית, דובר אמנם על אלטרנטיבה לציונות, אך מאז לא הוזכרה, מעשה, את הכוונה המדינית הזאת. מסתבר, כי היהודים לא גילו התלהבות יתרה להגר למחוז העצמאי במזרח הרחוק, וזוהי הסיבה לניחון בירובידיגאן.

כיוון שלהיודי ח"ל לא ניתן לבקר בבירור בירובידיגאן 15 השנים האחרונות, אין ידועות מוסמכות על הנעשה שם, אך ידוע, כי תושבי האיזור עובדים בעיקר בחקלאות, בבתי חרושת, מחצבות.

השפות הרשמיות של האיזור היו אידיש, רוסית, אולם בשנים האחרונות הופסקה הר פעת העתון היהודי במקום, ושפת ההוראה בבתי הספר היא כיום רוסית. אין זה מן

ישנו מיעוט בין היהודים הסובייטים השול" לים את העליה, כחברי המפלגה הקומוניסטית. אחרים לא היו מעוניינים בודאי לעזוב את המדינה בגלל מעמדם בחברה, בגלל אפשרות יות העבודה או המשרה הגבוהה — ישאין להם סיכוי לתפסן במקום אחר. אשר לרוב היהודים הסובייטים, ישנן עדויות לכך, שהיו מקדמים בברכה את האפשרות לעלות לישראל, והם מעוניינים עוד יותר במגע עם ישראל.

למרות הסיכון הגדול הכרוך בזה, הגישו מספר אזרחים סובייטים בקשות לזיוה יש" ראלית, אולם מאחר שלא יכלו להשיג דרכון סובייטי לחו"ל, לא יכלה ארצות ישראל לנקוט כל פעולה במקרים אלה. מלבד באחד, נפגע בעל מום, נכה מלחמת העולם השנייה. עליה: לא: הממשלה הסובייטית פוס

דזר קגנוביץ (שלישי מימין) ומנהיגי ברית המועצות. יהודי אחד

לת את העליה מטעמים עקרוניים ומעשיים. דבר עקרוני הוא, כי המשטר הסובייטי, הקומוניסטי, עדיף על המשטר החברתי והמדיני בחו"ל (ובכלל זה במדינת ישראל). עקרון שני הוא, כי השאלה היהודית נפתרה בארץ הסרבייטים. לוא התירה עתה הממשלה את העליה לישראל, היה פירוש הדבר, כי ישנם אנשים ברוסיה, שאינם חושבים כטוב את המשטר הסובייטי, ושאינם שבעים רצון מאופן פתרון השאלה היהודית שם.

המצב בדמוקראטיות העממיות שונה במקצת, כיוון שארצות אלו עומדות רק בפתיחת דרכן במשטר הסוציאליסטי, ואין בזה משום ויתור עקרוני, כאשר מרשים ליהודים, שאינם רוצים להשתתף בבניית המשטר החדש, בארצות אלו, להגר לישראל.

יחד עם זה, ישנם גורמים מעשיים, המונעים עליה סובייטית: הממשלה הסובייטית לא הר"תה מעולם, מטעמי בטחון, לאורחי המדינה לעזוב את הארץ, אלא למעטי מספר, בשליחות רשמית, כי יש להתחשב בעובדה, כי רב חלקם של היהודים במקצועות הטכניים והמדעיים, בהם קיים עדיין מחסור חמור. עליה המונית היתה מביאה נזק למשטר הכו"בייטי.

לאומיות: יהודית: בתעודות הזהות של כל אזרח סובייטי, ממוצא יהודי, כתוב: לארמיות: יהודית, כשם שאצל אזרח אחר ציין "אוקראיני" או "אוסבקי".

אולם ישנו הבדל מעשי חשוב אחד: היהודים הם המיעוט היחיד במדינה, שאין לו כ"רפובליקה עצמאית משלו, ושאינו לו תרבות יום רפובליקה עצמאית משלו, ושאינו לו תרבות משלו. השלטון הסובייטי מתנגד באופן עקרוני להתבוללות, אולם ביחס ליהודים מעוררים את ההתבוללות, מגמה שהיא חוקה מאד בקרב מיעוט זה בלאו הכי.

לבסוף קיימת השאלה: מה האמת על מדיניות אנטי-יהודית של הממשלה הסובייטית בשנים האחרונות?

מקסים ליטבינוב

אמנם נכון הוא כי מספר יהודים מאיזורי הספר, וביחוד מהארצות הבאלטיות, הועברו לסיביר, אולם צעדים אלה נבעו משיקולי בטחון המדינה, ולא היו מכוונים נגד היהודים. אין גם להכחיש, כי במערכה נגד הקומוניסטים (או במ"ל) לים אחרות: נגד השפעה מערבית היו יהודים הקרבנות הראשיים. אלא שאנשים אלה (סופרים, עתונאים, אומנים, אנשי מדע) לא נאסרו ולא הועמדו למשפט.

הנמנע, כי תמורה זו חלה לרגל מיעוט ענין, שגילו תושבי האיזור באידיש, ורצונם להסתגל לשפה ולתרבות הרוסית. עמדות המפתח בשלטון המקומי ובמפלגה היו, בשנות השלושים, בידי היהודים, אולם לאחר שהתברר, כי היהודים יארו מיעוט, עברו ברובם לידי הרוסים. בירובידיגאן משרת חמישה צירים לפרלמנט הסובייטי ("הסובייט העליון") בנייהם שני יהודים.

בחודש אפריל, השנה, פנתה הממשלה הסובייטית בבקשה לאגודת יידי בירובידיגאן בארצות-הברית, שלא להמשיך לשלוח חבתי לות למכריהם שבאיזור היהודי.

קבלת פנים חמה מדי: עד לשנת 1948, היתה קיימת ספרות ועיתונות אידישית, תיאטרונים יהודים, ספריות ומועדונים. מספר הספרים באידיש, שהופיעו מאז שנת 1917, הוא 7.000 בקירוב, ועד הומן האחרון פורסמו 14 עיתונים ושבונונים בשפה זו.

אפשר, כמובן, לחלוק על כך, באיוו מידה היה תוכן הפרסומים האלה יהודי, במיוחד, אך נעלה מכל ספק, כי הממשלה הסובייטית נתנה במסגרת הכללית (כלומר על בסיס גישה חיובית למשטר הסובייטי ולמפלגה הקומוניסטית) לכל אותם היהודים, שהיו מעוניינים בכך, חופש פעולה בשטח זה.

בשנת 1948 הופסקה כל הפעילות באידיש, ולא חודשה עד היום הזה. בערי השדה נערי כות, עדיין, לעתים רחוקות, הרצאות והצגות באידיש, אולם במרכזי היהודים אסורה פעי לות זו. על איסורים אלה השפיעו שני גורמיים, הסותרים, לכאורה, זה את זה: רוב היהודים גילו התענינות גדולה יותר בשפה ובתרבות הרוסית מאשר באידיש, אולם תהליך זה, בלבד, לא היה גורם בודאי איסור פתאומי. ברם, הקמת מדינת ישראל עוררה מחדש את הכרתם הלאומית של יהודי רוסיה; רבים החלו להתענין בנעשה בישראל, לאנשי צירות ישראל נערכה, בעת בואם למוסקבה, קבלת פנים על ידי יהודי הבירה, המקובלת רק לגבי מנהיגי ברית המועצות. גילויים בלתי רצויים אלה, מנקודת הראות השלטונית, הביאו לאי סור תרבות אידישית ולפירוק הארגון היהודי די האחרון ("הועד האנטי-פאשיסטי").

בין הנציגים הישראלים בבירה ובין יהודי המקום, לא קיים קשר, מלבד ביקוריהם של אנשי הצירות בבית הכנסת בימי החג. פגישות רשמיות או פרטיות בין נציגים זרים ברוסיה לבין אזרחי המקום אינם מקובלות, ועלולות לגרום אינעימיות לאחרונים. נציגי ישראל לא הצליחו עד כה לבקר בבירובידיגאן, אך אחדים ביקרו באוקראינה, בלנינגרד, בקאוק, בלא לבוא במגע עם יהודים סובייטים, אלא בדרך מקרה.

נכה אחד עליה: האם מעוניינים יהודי ברית המועצות לעלות לישראל?

על שאלה זו אין לתת תשובה מוסמכת, אלא אחרי עריכת משאל עם. כן יש לקחת בחשבון כפי שנתברר לדברי העליה מארצות הדמוקרטיות העממיות, כי הציונות והשאיפה לעליה אינם מודעים תמיד: בארצות אלו היו מקרים לא מעטים, כאשר אי-הרצון לחיות בתנאי המשטר הקיים הניע את האנשים לעזוב את המדינה, ולא דווקא הכרתם הלאומית, או שאיפתם הציונית. קרוב לוודאי, כי אילו היו השלטונות הסובייטים מאפשרים את העליה, היתה חזרת תופעה זו.

* מימין: מולוטוב, מיקואן, קגנוביץ, בריה, מלנקוב, סטאלין, בולגאנין, וורשילוב, וואסילנסקי, סוקובסקי, שמשנקו.

דים מזכויות שוות בכל שטחי החיים, אם כי, למעשה, קיימות הגבלות מסוימות בש"טחים שונים. לעומת מספרם הרב של היהודים באינטליגנציה, ביחוד בין מנהלי בתי חרושת, ובעלי משרות משקיות, מדעיות חשובות, (כל אלו מקצועות, שבזמן הצארים היו למעשה סגורים בפניהם), הרי סגורים בפניהם, ביחוד בשנים האחרונות, השירות הדיפלומטי הסובייטי, העבודה במשרד החוץ

ליאו טרוצקי, וזארימיר לנין

ובמיניסטרויון למסחר החוץ. בין מאות הנגרלים הסובייטים אין אף יהודי אחד, אם כי ישנם קצינים יהודים בדרגות נמוכות יותר. כמו כן יש להזכיר את ההגבלות בעליה בדרגה בקאריירה המפלגתית. בכל שאר השטחים, אין קיימות, לפי מיטב הידיעות, כל הגבלות לגבי האזרחים היהודים.

השדחת על חשבון המדינה: יהודי ברית המועצות אינם מאורגנים בכל צורה שהיא, גם אין קיימות קהילות מקומיות. ישנם בתי כנסת בערים שונות, אך אלה מאכסנים רק חלק קטן של היהודים. הרבנים, השוחטים, המוהלים מקבלים משכורת מהמדינה. מצד הממשלה הסובייטית אין כל הגבלות בנידון זה, אם כי איש, המבקר בבית כנסת, אינו יכול להתקבל כחבר המפלגה הקומוניסטית או ארגון הנוער. בשנות מלחמת העולם השנייה נוסד ועד יהודי אנטי-פאשיסטי, אולם בשנת 1948 פורק הועד, וראשי הארגון הנה נעלמו.

הכילות אינן קיימות. בשנת 1928 החליטה הממשלה הסובייטית להקים איזור יהודי עצמאי במחוז בירובידיגאן, במזרח הרחוק, ליד הנהר אמור. אחרי 23 שנות קיום האזור הזה, מגיע מספר היהודים ל-40.000, בקירוב, שהם כשליש של תושבי האיזור בכללו. מצד שני אין לדבר על כשלון הנסיון הזה, כיוון שה

* ספירה אחרונה: 108.419 נפש על 31.820 מיל מרובע (פי אחת וחצי משטח ישראל). השם נובע משני הורות — בירו ובידיגאן, השפכים לתוך האמור.

דים מזכויות שוות בכל שטחי החיים, אם כי, למעשה, קיימות הגבלות מסוימות בש"טחים שונים. לעומת מספרם הרב של היהודים באינטליגנציה, ביחוד בין מנהלי בתי חרושת, ובעלי משרות משקיות, מדעיות חשובות, (כל אלו מקצועות, שבזמן הצארים היו למעשה סגורים בפניהם), הרי סגורים בפניהם, ביחוד בשנים האחרונות, השירות הדיפלומטי הסובייטי, העבודה במשרד החוץ

הריונים הגדולים הם בערים הגדולות (במוסקבה: כמעט 300.000 מתוך 4.000.000

תושבים) אך ישנם מאות אלפים גם ברוסיה האסיאתית, בסיביר, באוסטקיסטאן.

המהפכה בשנת 1917 גרמה שינוי ניכר בחלוקה המקצועית של הציבור היהודי; מספר היהודים, שעברו בחקלאות ובחרושה, גדל באופן ניכר. אולם מספר היהודים במקצועות הדיפלומטיים ובפקינות, מקצועות שהיו סגורים בפניהם לפני כן, גדל במהירות גדולה יותר. בערב מלחמת העולם השנייה, היו בברה"מ כ-90.000 מהנדסים אדריכלים יהודים, למעלה מ-50.000 רופאים ועובדים רפואיים, כ-50.000 עתונאים, סופרים, אומנים ועסקני תרבות" שונים, 7.000 אנשי מדע, מאות אלפים פקידים ממשלתיים, מורים וכדומה. אחוז היהודים בין אנשי "האינטליגנציה הטכנית" עולה כיום בהרבה על חלקם של היהודים באוכלוסיה.

מבטלה יהודית: בימי המהפכה ובשנות העשרים היה חלקם של היהודים, בממשלה ובצמרת המפלגה, כה גדול, עד שהרבו לדבר על "ממשלה יהודית", מלבד לנין, שהיה מצאצאי משפחת אצילים טררטיים, הוי, כמעט, כל הדמויות הבולטות יהודים: לב דודוביץ ברונשטיין (טרוצקי), שר החוץ והמלחמה; לב בוריסוביץ רונפלד (קאמנב), הדובר הראשי של המהפכה; גריגוריי אבסי ביו" וינובייב, ראש הקומינטרן; מקסים מק"סימוביץ ואלאך (ליטבינוב), שר החוץ.

מאז חלה ירידה הוגלה ונרצח; קמנב, ינוב"ב בצמרת. טרוצקי הוגלה ונרצח; קמנב, ינוב"ב ביים חוסלו; ליטבינוב הורחק, כיום ישנו יהודי אחד בפוליטבירור (קאגנוביץ), שהוא אבי אשתו (השלישית) של סטאלין, ומיניסטור אחד (דוד רייזר). אולם בין מאות מזוכירי

אנות מודרך מרחוק

האנשים שהצופו מסביב למסך הראדאר, דרומית ללונדון, ב-1943, הרימו את גבות עיניהם בתמהון: טייס מטורף, תחבולה חדשה?

על מסך הראדאר הצטייר אירון גרמני שסס במהירות רגילה לעבר לונדון. אולם במקום לטוס בקוים עקלקלים, כדי להתחמק ממטוסי-המגן הבריטיים ואש התותחים האנטי-אוויריים, המשיך בשלוח נפש בדרוכו הישירה, מבלי לטוסת ימינה ושמאלה. כשהמריא לקראתו מטוס ספיטיפייר, לא עשה דבר כדי להימלט ממנו, או אף להתנגד לו. הספיטיפייר הריק לתוך בטנו צורר ארוך ממכונת-היריה. המטוס התפוצץ בקול-נפץ אדיר, התרסק לאלפי רסיסים.

לא היה זה המטוס היחיד שנהג כך. מאותו יום הגיעו מטוסים אלה לסביבות לונדון במספרים גדולים. חלק מהם הושמד בדרך. אחרים הגיעו למטרם, ירדו על פני לונדון והתפוצצו, בגרמם הרס עצום.

היה ברור שהם מטוס מסוג חדש, שאינו נושא טייס. אולם מכיון שאף אחד מן המטוסים האלה לא נפל שלם לידי הבריטים, אי אפשר היה לעמוד על הפרטים. עד שנתגלה מטוס אחד, שלא התפוצץ, משום מה, בנפלו על הארץ. הוא נמסר לידי מומחים, שהגישו דו"ח לראש-הממשלה.

הדו"ח גרם לתדהמה. נסתבר שהגרמנים המציאו המצאה פשוטה ביותר, שכל אחד אחר יכול היה להמציאה באותה קלות. כן נסתבר שצפויה סכנה גדולה מאד ללונדון.

ג'ורג' עושה את המלאכה: הנשק החדש, שהגרמנים כינוהו וי"ו, נראה בעיניהם תשובה להפצצות הגוראות על ערי ברמניה בידי האנגלים.

מה היתה ההמצאה? זה זמן רב הוחקן בכל המטוסים העיקריים, טייס אוטומטי (המכונה ג'ורג'), מכשיר שבא להקל על הטייס בטיסת ארוכות. מכשיר אוטומטי המדריך את המטוס, בלי עזרת הטייס, לפי הכיוון שנקבע לו. לוקח בחשבון את זרמי האוויר ושאר ההשפעות המשפיעות על טיסת המטוס, מחזיר את המטוס בכל מקרה לכיוון הנכון. ע"י כך ניתן לטייס המפציץ לנוח עד הגיעו לקרבת המטרה. שם הוא נוטל, שוב, את הדרכת המטוס בידיו.

ההמצאה החדשה לא היתה אלא שיכלול של מכשיר זה. המכשיר כחן, האירון הפועל — והמשיך לבדו בדרוכו עד למטרות. שם נפל עליה, פוצץ את 500 ק"ג חמרי הנפץ שבבטנו. מכיון שלא נדרש לחזור, וגם מרחק טיסתו היה קצר ביותר, הוחקן לו מנוע פשוט וזול.

חולשתו היסודית של המכשיר: הוא אינו יכול לדייק, בא בחשבון רק להפצצת מטרות גדולות מאוד, קרובות למקום ההמראה. לגרמנים היתה מטרה כזאת: לונדון. לבנות הבית לא היתה שום מטרה כדאית דומה. משום כך לא שוכלל וי"ו ע"י אויבי היטלר, וגם דוגמאות אחדות, שהוכנו עלידיהם לשם ניסיון, לא הוכנסו לשימוש.

הסיור סר: במשך שבועות מעטים סבלו בני לונדון יסורי גיהנום. תותחיהמגן של לונדון הועברו לפנייכן לחופי צרפת, כדי לעזור לפלישתו הגדולה של אייזנהואר, שהחלה לפני ימים מעטים. אולם משהותקנו בלונדון תותחיהמגן חדשים סר הסיור. וי"ו היה מטרה אידיאלית לתותחים ולמטוסי-מגן. הוא סס באיטיות ובקו ישר, נתגלה מרחוק על מסכי הראדאר, הושמד בדרוכו. פחות מ-5% הגיעו למטרם.

בגלל הפצצת מפעליהם לא יכלו להמשיך לממש את תכניהם לשגר 3000 מטוסים כאלה בכל יום. כך נכשל הניסיון הראשון להפעיל קליעים מודרכים.

אחרי ההתפוצצות, שאגה: כעבור חודשים מספר ירד טיט שני על לונדון. באופן פתאומי אירעו התפוצצויות עצומות בעיר. איש לא שמע אירונים, שום מטוס לא נתגלה על מסכי הראדאר. מה קרה?

במקום המטוס-ללא-טייס הפעילו הגרמנים סוג חדש של קליע-מודרך, הרבה יותר מסיכון. כי וי"ו לא היה מטוס, אלא פצצה מעופפת, מוטסת בכח ראקטיות.

פנו הגורה מתוך תותח, מודרך עוד בהיותו בקנה. אין אפשרות להשפיע על כיוונו אחרי שיצא מן הלוץ. לא כן וי"ו: הוא נשא מיתקן-ראקטיות שהגיע אותו במהירות עצומה ע"י הפלטת גזים חמים מאחורנית. הוא התנשא לגובה של למעלה מ-100 ק"מ, בסרטאוסטירה, ירד במהירות של 4500 ק"מ לשעה, פי כמה יותר ממהירות הקול. שאגת האוויר, שבישרה את בואו, נשמעה רק אחרי ההתפוצצות האדירה.

וי"ו היה נשק-אימי. לא היתה שום הגנה נגדו — פרט להרחקת הנאצים עד מעבר לטוח בו יכלו להפעילו נגד לונדון. אולם היתה לו אותה חולשה שהגיע אותה במהירות עצומה ע"י למטרה מסיימת, כגון בית-חרושת או מספנה. הוא התאים רק למטרה גדולה מאד, כמו לונדון, בטוח של 300 ק"מ. בהעדר מטרה כזאת, לא היה לו שימוש מעשי.

החיצה על כפתור תכריע: כשנשתיימה המלחמה, עוד היה נשק הקליעים-המודרכים בחיתוליו. כל המדינות המשיכו לחקור באופן קדחתני, להתאימו למלחמה הבאה. אנשי-המדע הגרמניים נפלו ברובם לידי הרוסים, הופעלו במעבדות הרוסיות. מסביב לשדות-הניסיון האמריקאיים נראו, מפעם לפעם, "ציפורים" מסתוריות. אולם אנשי המדע שתקו.

לא שתקו: אותם שהידועה המדעית לא הכנידה על לבם. מכול של מאמרים, ספרים וגילויים אגדתיים ירד על האנושות האומללה. התאורים היו שונים מאד, אולם היו תמימי-דעים בנקודה אחת: במלחמה הבאה לא יכריעו צבאות, כי אם קומץ אנשים, שישבו לידי שולחן-כתיבה, ילחצו על כפתורים המפעילים את נשק-האימים.

שנה אחרי גמר המלחמה עורר טייס-לשעבר, אמריקאי בשם ויליאם בורדן, סנסציה בספר כזה. לפי בורדן, תסתים המלחמה

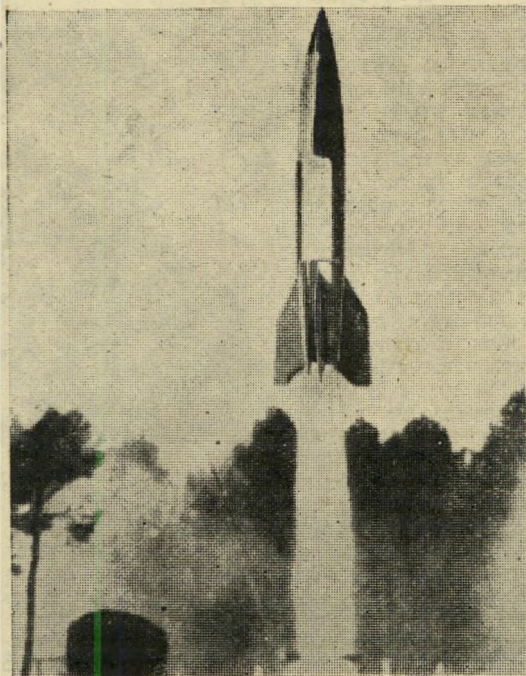
האות וי (בגרמנית: פאו) באה במקום המלים הגרמניות נשק-נקם. בצורה זו ניסו הגרמנים להחליש את ערכה הסמלי של האות, שהפכה, בפי הבריטים ועמי אירופה הכבושים, לסמל הנצחון על היטלר.

מטרת ראדאר נייר, לטוח 120 ק"מ

מטוס-סידון-דא-טייס: 1050 ק"מ לשעה

וי"ו: הקליע המודרך, טוח 300 ק"מ

רוק: פצצה מודרכת ע"י ראדאר ומלווייה תל-איבי-אילת, מכודר הארץ למאדים.

הבאה תוך שעה אחת. המעצמה התוקפת תלחה צי אוירי של ראקטיות-מודרכות, הנושאות פצצות אטומיות, מסביב הארץ אל מרכזי התעשייה והאוכלוסיה של המעצמה הנתקפת. ההרס שייגרם על ידיהן יחסל כל אפשרות של התנגדות. הנתקף ייכנע.

כדור-הארץ קמן: האם הדבר אפשרי? כל אנשי המדע מסכימים שכן — בתיאוריה. אפשר לייצר ראקטיה-ענק שתקיף את כדור-העולם. ראקטיה זו תהיה מודרכת מן הבסיס בעזרת מכשירי-ראדאר או מכשירים אחרים, שיגלו את מקום הימצאה בכל רגע. אנשי הבסיס ישנו את הכיוון לפי הצורך. בהגיעה הראקטיה לקרבת מטרחה, יפעל מכשיר-טלביזיה המותקן בה, יגלה את המטרה לאנשי הבסיס, יאפשר תיקון אחרון של הכיוון. למרות שאי-מדע אמריקאי אמר לא מכבר כי "כדור הארץ קטן בשבילנו", אין הנשק הזה מעשי. הסיבה: הראקטיה תעלה הון עצום כזה, עד כי לא תהיה כדאית בשום נסיבות. וי"ו פעל בטוח של 300 ק"מ (תל-איבי-אילת). היה זה הטוחח המקסימלי. כדי לאפשר טוחח של אלפי ק"מ יצטרכו להתקין ראקטיה בתוך ראקטיה, או, ליתר דיוק, ראקטיה גדולה שתפליט מתוכה ראקטיה קטנה יותר, שתפליט מתוכה ראקטיה שלישית, וכן הלאה.

שמא כדאי לייצר ראקטיה יקרה כזאת כדי לשגר פצצה אטומית? גם דבר זה אינו מציאותי: אי-אפשר להפקיד פצצה, העולה מליוני לירות, בידי מכשיר שלא יהיה לעולם כה מדויק ואחראי כמטוס המונהג בידי טייס חי. לפי כל הסימנים, לא תהא מלחמת-העולם השלישית מלחמה של ראקטיות ביניבשניות, עוד יעברו דורות רבים עד התגשם החלום של ראקטיה שתטוס מכדור-הארץ למאדים.

פצצה על נהריים: לעומת חלומות אלה ממשית מאד האפשרות להשתמש בקליע-מודרך למטרות צנועות יותר.

למשל: צבא הנמצא בתל-אביב מעונין באופן חיוני להשמיד את מפעל החשמל בנהריים. בעיני ראשי הצבא התל-אביבי חשובה מטרה זו עד כדי כך שכדאי להקריב למענה קליע העולה רבבות לירות. הם יורים קליע, מכוחים אותו באמצעות קרני-הראדאר עד לקרבת המטרה. עין-הטלביזיה של הקליע "תראה" את המפעל, תעביר את התמונה למסך הטלביזיה של בסיס-היריה בתל-אביב. שם ידריכוהו בדיוקנות מחולטת, עד שיפול על המפעל, ישמידו כליל.

דוגמה שניה: אניה מלחמה, המצוידת בקליעים-מודרכים, מגלה, באמצעות ראדאר, צי-אויב. היא משגרת את הקליעים, משמידה את הצי בדיוקנות נמרצת.

לפי כל הסימנים, כבר קיימים קליעים כאלה, הן בידי האמריקאים והן בידי הרוסים. הם מהווים, למעשה, מעין תותחים-עילאיים.

קליע רוכב על קרן: חשוב עוד יותר סיכויו של הקליע-המודרך, כשהוא משמש להגנת הקרקע או פני-הים מפני מפציצים. המפציץ הכבד, הנושא פצצות רגילות או אטומיות, מתגלה לצופי-הראדאר הקרקעיים (או הימיים) זמן רב לפני שהם יכולים להפעיל נגדו את התותח האנטי-אווירי, בעל הטוחח המוגבל. במלחמה הבאה יוכלו להפעיל נשק קטלני: הם ישגרו נגדו קליע-מודרך, ש"ירכב" על אותה קרן-הראדאר שגילתה את המפציץ ועוקבת אחריה. בהגיע הקליע לקרבת המפציץ הוא מתפוצץ. באופן אוטומטי.

למפציץ אין כמעט אפשרות להתגונן בפני הקליע-המודרך. הוא יכול ל"בלבל" את גלי הרדיו שלו ע"י שיגור סימנים באותו גל. אולם משלח-הקליע יכולים לפעול על גלים רבים, דבר שהוא קשה הרבה יותר למפציץ.

הגנתו של המפציץ מפני קליע-המגן היא: לא להתקרב אל מטרחה. גם דבר זה אפשר ע"י הקליעים-המודרכים. במקום שהמפציץ יצטרך להגיע עד מעל למטרחה, כדי להמסיר עליה פצצות "מתות", יכול הוא עצמו להשאר במרחק ניכר מן המטרה, לשגר אליה קליע המדריך את עצמו אל המטרה. עליידי כך תפחת בהרבה הסכנה למפציץ עצמו.

ביום ובלידה, בעננים ובסערה: אולם לטייסי המפיציצים לא ניתן להירגע. סכנה איומה שבעתים מאיימת עליהם: הקליע-המודרך, הנורה ממטוס אחד לעבר מטוס שני. לפי כל הסימנים, תהיה זאת צורת-השימוש היעילה ביותר בנשק הקליע-המודרכים בכלל.

קליע-מודרך כזה יירה זמן רב לפני ששני הטייסים היריבים יוכלו לראות זה את זה בעיניהם. הטייס התוקף יגלה את אויבו בעזרת הראדאר המותקן במטוסו (הפועל ביום ובליילה, בכל גובה, בעננים ובסערה). הוא ישגר את הקליע, ש"ירכב" שוב על גל הראדאר העוקב אחרי המטוס-האויב, ויתפוצץ על ידו בעזרת מרעום-הקירבה. אפשרות שניה: הקליע יודרך עליידי הטייס-היורה בעזרת מכשיר-טלביזיה המותקן בראש הקליע.

לכאורה שנים סיכויהם של שני המטוסים — המפציץ ומטוס-הקרב הממריא לקראתו — בקרב כזה. אולם למעשה תהיה יד המפציץ תמיד על התחנתנה. הסיבה העיקרית: קל הרבה יותר לכוון את הקליע (כמו מכונת-יריה) כשמכוונים את המטוס כולו להגנה במטוס-קרב (כספיט פייר או מטרסמידט) אך אינו אפשרי למפציץ כבד (כמבצר מעופף). הקליע הנורה ישר לפניו עליידי מטוס-הקרב לא ייתקל בלחץ-אוויר מפריע, ואילו הקליע הנורה מצדו של המפציץ ייתקל ברום-האוויר העצום שהמפציץ עצמו יוצר אותו, יסטה מכוונו. לפיכך ברור שבמלחמה הבאה יגביר הקליע המודרך את כוחה של ההגנה האווירית, יהיה עלול לחסל לחלוטין אפשרות של התקפה מרוכזת בידי טייסות מפציצים גדולות.

הראדאר — ההמצאה החשובה ביותר של המדע הצבאי המודרני, מלבד הפצצה האטומית, הופעל לראשונה בבריטניה לפני מלחמת-העולם השניה; הופעל ע"י הנאצים רק בתקופה הרבה יותר מאוחרת. המכשיר שולח קרניים, בודק את ההד החוזר אליו. אם נתקלות הקרניים בדרך בעצם (כגון מטוס) נרשם הדבר על גבי מסך. כך אפשר לנלות את מקום הימצאו, מרחקו וכיוון טיסתו של מטוס מתקרב.

מרעום-הקירבה גם הוא המצאה מימי מלחמת-העולם האחרונה, הוא מכשיר בגודל בקבוק-חלב קטן, המותקן בראש הפגז, מצויד במכשיר-רדיו זעיר, המפוצץ את הפגז בהרגישו שהגיע לקרבת עצם קשה כגון מטוס אויב. (לפני כן התפוצצו הפגזים רק בהיתקלם במטרה ממש, או תוך מספר שניות קבוע אחרי יציאתם מן הלוץ).

סרטים

כל אנשי המלך

"ברור כשמש, זה פרון."
"לא, ויילי סטארק הוא סלוד, הדיקטטור
הפורטוגלי, או ארגאס, הדיקטטור הברזילאי,
אבל הוא יכול להיות גם מוסוליני!"
הערות אלה נשמעו מכל עבר, מפי צופים
מוקסמים ונרגשים, ביצאם מן הסרט כל
אנשי המלך. אמנם רק מעטים דנו בתכונות
תיו הטכניות המעולות: קודם כל סרט
בעייתי, בעל גישה אמיצה, ישירה ומנתחת,
לאנושות חולה ונבוכה, בשנה זו ובכל שנה
אחרת.
"אנבה בתים מפוארים לעניים", אומר ויילי
סטארק.
"אבל יודך מלוכלכות" מתנגד האידיאליסט
הצעיר.
"זו הדרך היחידה. אם רצונך לבנות, אתה
מוכרח לעפר את ירך באינו שהיא צורת!"
המאבק על אמצעים ומטרה הוא נקודת
המוקד של הדור הזה, של סופרים, אמנים
ואינטלקטואלים.

הדיקטטור טוב הלב. הבמאי, רוברט
(ג'ורג' נפוש) רוסן, סטרייטי ותיק, שהפך
מפיקבמאי-חבר מצליח, היה נאלץ לצמצם
בסרט של שעתים חומר, שהיה יכול לשמש,
בנקל, סרט הרבה יותר ארוך. התוצאה:
תמונות קצרות מאד, אחדות מן הקצרות
ביותר, שהופיעו על הבד הקולי, המקשרות
במונטאז' מהיר את הקטעים היותר אישיים
בעלילה המרתקת, משום שהיא לקוחה, כמעט
פרט מן החיים עצמם.

ויילי סטארק (ברודריק קרופורד) הוא איכר
פשוט, חסר חינוך, המעמיד את עצמו לבחיר
רות למשרה קטנת-ירך בעיר שדה פעוטה.
הוא ישר, בעל רצון עז, דובר אמת. באותו
זמן הוא פוגש לראשונה את ג'ק ברדן, עתונאי
צעיר, שוילי "איש העם" הפשוט עושה עליו
רושם עז. הידידות הזאת עתידה לארוך זמן
רב, כי ויילי, לאחר שנכשל בבחירות הראי
שונות, ועמד בבחינות אחרות קיבל תואר
עורך דין, אינו זונח את הפוליטיקה. הוא
מצליח, תוך זמן קצר, לעשות לעצמו שם
במדינה עקב מלחמתו האמיצה באנשי מפלגת
השלטון. עובדה זאת איננה מונעת איתו
מתחבר לאותם אנשים ממש, כדי להבחר
מושל המדינה.

אולם ויילי סטארק איננו פוליטיקאי רגיל,
הזקוק למפלגה שתעמוד מאחוריו. הוא מיקוע
את שותפיו הפוליטיים בנאום מזהיר, מזהה
עצמו עם "האיש הפשוט". הדרך לשלטון
פתוחה בפניו. עתה נותר להוציא אל הפועל
את הבטחותיו: בתי חולים משוכללים, טיפול
רפואי חונם להמונים, בתי ספר לרוכב, וכיוצא
בזה. תאר ויילי את תכניתו בנאומו? הוא יחס
את כספי העשירים, יוציאם לטובת העניים.
איתה שעה זורם אל קופתו של ויילי כסף
רב: הוא מחזיק בנגנון של עובדים, חילונאי
נים שכירים, שמטרתם לחסל כל אופוזיציה.
כל הכסף הזה בא לו מידי אותם בעלי הון,
שהוא מתימר ללחום בהם, לטחוט אותם.

אבל ההמונים מסורים לוויילי סטארק שלהם.
תקופה של גאות ורווחה באה למדינה. ויילי
סטארק הוא דיקטטור, אבל דיקטטור טוב
ומיטיב, הב חושבים, גם ויילי עצמו חושב
כך. בעיני עצמו הוא איננו מה שמסתכל
אובייקטיבי מן הצד רואה בו: איש אכזר,
שואף שלטון, שפעולותיו למען העם אינן
אלא אחיות עינים, מעין הבטחות-בחירות

"כה אנשי המלך": הצגת ככורה בניו-יורק, עולה ועולה ועולה

מסוג קצת אחר. דברים, שייפסקו מיד לאחר
שהרוחות תרעננה, כלומר ברגע, ששלטונו
של ויילי יהיה איתן בידיו.

המונים מהופנטים: ההמונים, באי
וילתב, אינם רואים את אשר מתחת לשטח.
הם רואים לפנייהם עתיד מזהיר, הם רואים
עולם, בו שמשו של ויילי סטארק שלהם עולה
ועולה ועולה. ואז בא, במפתיע, כוורו של
הרוצה.

ברודריק קרופורד, כוילי סטארק, נותן
משחק אמיתי, נבון ורב כוח. ג'ון אירלנד,
כתפקיד של עתונאי בן עשרים, הנתפס
בקסמו של סטארק, שהוא אחד מן השחקנים
הצעירים המשובחים בהוליווד, בעוד שניר
סדס מקמברידג', כמכירתו המת'מטג של
הדיקטטור, מוכיחה שהוא בעלת כשרון גדול.
האחרים בסרט, ומספרם רב, מביעים את
תפקידיהם באמונה תחת ידו הבטוחה של
רוברט רוסן, היודע גם לשלוט בקהל של
ניצבים, להפיק מהם את כל האפשרי.

בורגנים זעירים ונשים רגשניות:
תמונות ההמונים בכל אנשי המלך הן כן
המצוינות בסרט. הבמאי רוסן הצליח לתת
גם את רוח ההמון, המעריץ את אלילו, וגם
להסביר, בתמונות מהירות, מדוע מעריץ
ההמון את סטארק. זאת השיג על ידי צילום
אוסף הפרצופים, המשכנע ביותר, שהופיע
על הבד זה זמן רב. איכרים פשוטים, נשים
רגשניות ומהירות התלהבות, פועלים בורגנים
זעירים, כל אלה שולבו בסרט בסידורה של

מנות ההמוניות בעת החורות, מבלי שהמציא
למים ידעו, שהסרט במצלמה מסתובב. הנסיון
הנועז, — לפי הלך המחשבה ההוליוודי —
עלה יפה.
אתלט, מדה, שחקן: ברודריק קרו
פירד היה, אמנם, דמות ידועה בהוליווד, אך
עד כל אנשי המלך, לא העלה איש על

"כה אנשי המלך": רצה המושיח, כדורו של רוצח

דעתו, שיש בו משהו יותר מן הבינוני. מיד
לאחר הופעתו בסרט, הציף אותו גל פרסים:
האוסקר, פרס מבקרי הקולנוע בניו-יורק,
פרס כתבי-חזן בהוליווד. קרנו עלתה בבת
אחת, קיבל את התפקיד הראשי בסרט אחר,
שהוזכר בקשר לחלוקת פרסים השנה, רק
אתמוז נולדה.
ברודריק (ברוד לידיו) הוא בן משפחה
בעלת מסורת חיאטרונית ארוכה. צער רב
הצטערו הוריו, שחקנים ידועים, כאשר בנם
לא הראה, בנעוריו, שמץ של נטיה למקצוע.

צילומיאמת, שרוסן ערכם בעיר אמריקאית
"אופינית", בהשתמשו לא בנציבים הוליוודי
דיים מקצועיים, אלא באוהחים פשוטים. אפילו
השוטרים בסרט הם אמיתיים ולא שחקנים.
ביחוד משכנע באמיתותו הפרק האחרון בסרט,
המתאר את הרצחו של סטארק בידי רופא
נוטר-איבה. בקטע זה, שצולם בעיר קטנה
בקאלפורניה, השתתפו אלף ניצבים. המך
צועים היחידים היו השחקנים הראשיים. רוסן,
בשאלו להוציא מן הניצבים החובבים שלו
כל שמץ של יראת מצלמה, הסריט את הת-

תחת זאת גילה כשרון אתלטי, הצטיין בכדור
רגל, כדור סל, שחיה. ההורים המסכנים ראו,
נאנחו והבליגו, נאנחו ביתר עוז, כאשר עלה
ברוד על אנטי משא, כמלת. לאחר שהים היה
עליו לנרא, חור הביתה, לחיות "על חשבון
אבא".

אותו זמן הוצע לו, דרך מקרה, להשתתף
בתסכיתי ראדיו. ברוד הסכים, הוציא לעצמו
שם טוב, קיבל — בקלות שהפתיעה אותו —
תפקיד במחזה ברודוויי אחר כך במחזה אחר,
ולבסוף הגיע להוליווד. אך החליט, שהקול
נוע אינו מתאים לכשרונו, חזר אל התיאטרון
וביצע את תפקידו הידוע ביותר על הבמה:
לני במעשה בעכברים ובניאדאם מאת ג'ון
סטיינבק. כאשר הוסרט הסיפור בהוליווד,
נקרא ברוד אל עיר הסרטים, אך ההפקיד
ניתן ללון צייני (הבן). למרות המכה הקשה,
נשאר ברוד בהוליווד עד היום, עבר מתפקיד
קטן אחד למשנהו עד שהפך ויילי סטארק
בכל אנשי המלך.

בקורה

הפשע חרין גורם — של ארבעת
הגברים, כפי הנראה, שהתאהבו בג'ון קרו
פורד, עקרת בית מחוקת-פרצוף, שנשטה את
ביתה, הפכה זונה, ראתה חיים.

ראיתי את ברלין — כמה מבעיות
שיקומה של ברלין יוחס המנצח אל תושביה,
בעיניהם של חיילים אמריקאים: אחד רך,
השני קשה-לב, המשוחקים על ידי מונטגומרי
קליפט ופול דוגלאס. סרט עשוי יפה, שצולם
במקום העלילה עצמו, על רקע העיר ההרוסה,
ובהשתתפות מספר שחקנים מקומיים.
אשת קלפים — הוא סרט המנסה להר-
כיה שקלפים ומשחקי גורל מסוכנים ביותר
בחיים. הוא מצליח, אמנם, לשכנע, שהם מס-
כנים, או ביחוד כנושא לסרט. ברבארה סטאנ-
וויק, עקרת בית, יורדת בסולם החיים עד
השלב התחתון, נוטשת את בעלה, חוזרת אליו
לאחר שכמעט הססה אותו.

האיש על מגדל אייפל — המפקח
מייגרה מן המשטרה הפלילית הפריזאית פותח
תעלומת רצח מסובכת ביותר, מציל אדם חף
מפשע מן הגילוסניה, לוכד עבור המערף את
הרוצח האמיתי. כל זה, לאחר כיתות-רגליים
מייגע (עבורו), ומעניין (את הקהל באולם)
בפאריס רבתי. צ'ארלס לוטון, בורגס מרדית
(שחקן, במאי), פראנשו טון ורבים אחרים
בסרט בלשי טוב מאד.

חמת המזג

2. ...הראש שלי מתפוצץ מאתמוזל

4. ...נשקיד קצת על עולמם של בני אדם...

6. ...ואם אינכם מסכימים אתי, אז אתם יודעים[מה]...

הנה צורה?

הנה צורה?

1. "אוי, כמה שאני שונא לקום..."

3. בוא נתמתח קצת...

"אוי! לא! אני מעדיף להשאר כלב..."